

1. **Láthatár**

Iskola utáni programmal erősítik a magyar oktatást a szórványban

2. **Láthatár**

Alul vagy felül? – Péntek János írása

4. **Láthatár**

Ingyenes bentlakással, utaztatással toboroznak a szórványban – Pap Melinda írása

6. **Tanterem**

Hogyan tanuljunk természetesen nyelveket? – Pap Melinda írása

12. **Fotóriport**

Fókuszban az ifjú olvasók a marosvásárhelyi könyvvásáron – Szigeti Szenner Szilárd képriortja

14. **Tanterem**

Aki tud úszni, annak két élete van – sportoló gyerekek és szülők Marosvásárhelyen – Antal Erika írása

19. **Láthatár**

Kulturális „terítéken” a Fehér Holló román–magyar küldőkönyvtár – Bede Laura írása

23. **Hivatalos**

3.

Lélekjelenlét

Mitől lesz valaki felnőtt? – nagykorúsodásról a kolozsvári színpadon – Kiss Judit írása

5.

Láthatár

Az udvarhelyi Tamási Áron Gimnázium megújulása erős hit, akarat eredménye

8.

Iskola és kultúra

Szabadságharc a mai kamaszok olvasatában – Kerekes Edit írása

16.

Diákszeggel

Szabadidő szabadon felhasználva? – Szatmári Bence írása

20.

Tanárszeggel

A zsonglörködés mint mozgás- és élményalapú fejlesztési módszer – Nagy Szilárd írása

22.

Magánterület

A szabadidő ártalmasságáról – Varga László Edgár írása

10.

Diákok az olvasás bűvöletében a vásárhelyi könyvvásáron

2018

11.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2018. NOVEMBER • 11. szám

• FOTÓ: SZIGETI SZENNER SZILÁRD

ISSN 2065-9725

MK

**Jövőben 10 éves
a Magyar Közoktatás.
Lapunk
2019-ben
megújul!**

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatás
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
a 2019-es évre**

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2018–2019-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a *Magyar Közoktatásban* arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

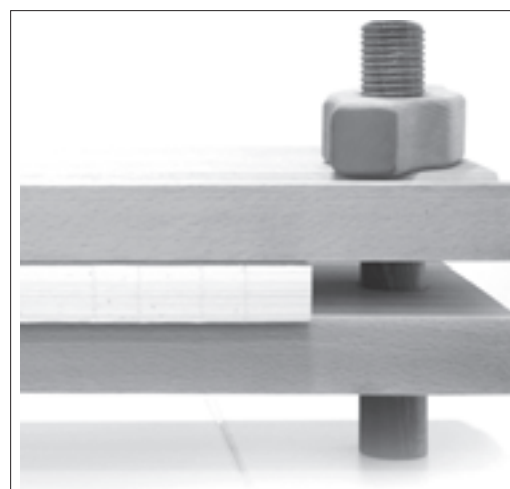
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

 [www.facebook.com/magyarkozoktatás](https://facebook.com/magyarkozoktatás)

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Hét megyére terjesztik ki a kezdeményezést – Létrejöhet a nagyváradi pedagógusképző központ

Iskola utáni programmal erősítik a magyar oktatást a szórványban

Délutáni oktatással tenné vonzóbbá a magyar iskolát a vegyes házasságból származó gyerekek számára az RMDSZ. A magyar szórvány napján született zárónyilatkozat leszögezi: a szórványban is tovább kell építkezni.

„A szórványban is építkezni kell, az elmúlt száz esztendő pedig azt bizonyítja, hogy képesek vagyunk partnereinkkel közösen egyről a kettőre jutni. Amikor újra kell kezdeni, mi mindig újrakezdjük” – hangsúlyozta Kelemen Hunor a magyar szórvány napja alkalmából szervezett oktatási konferencián november 15-én Segesváron. Rámutatott, az alkalom nemcsak összegzésre, hanem tervezésre is jó, hiszen időről időre új jövőképet kell megrajzolni, új lehetőségeket kell keresni, „amelyek révén a magyarok erős, versenyképes, szülőföldjükön megmaradni tudó közösséget alkothatnak a következő száz esztendőben is”.

A szórványban a kihívások is sokkal erősebbek, másabbak, mint a tömbben, főleg az identitáshoz kötődnek, mondta az RMDSZ elnöke. Az asszimilációt csak a magyar oktatás megerősítésével lehet megfékezni, hiszen az a gyermek, aki óvodától 12. osztályig magyar nyelven tanul, a későbbiekben is határozottabban hoz identitása szempontjából fontos döntést. „Ezért szórványkollégiumi rendszert alakítottunk ki, amelyet tovább bővítenénk és újragondolnánk azért, hogy versenyképes tudást biztosíthasson a továbbiakban is” – mondta. Mint részletezte: az RMDSZ megyesi szervezete által meghonosított after school programot más szórványmegyére is kiterjesztenék. Ennek szükségességét a segesvári konferencia zárónyilatkozata is hangsúlyozza. „A délutáni anyanyelvű oktatás (afterschool program) bevezetését azért támogatjuk a szórványban, mert valós alternatívát nyújt a többségi oktatási intézményekkel szemben, és biztosítja gyermekeinknek a minőségi magyar oktatást és a magyar környezetben való nevelést” – fogalmaz a dokumentum.

Hét megyében 1700 gyerek érintett

A konferencián tartott panelbeszélgetésen Novák Csaba Zoltán szenátor, Oltean Csongor, a Miért elnöke és Balázs Botond, az RMDSZ megyesi szervezetének elnöke ismertette a Szeben megyei kezdeményezést, és érvelt annak az egész szórványra való kiterjesztése mellett. „A projekt ötlete 2015-ben született meg, a mi fő célunk országos szintre kiterjeszteni a délutáni oktatást, amely biztonságot nyújt a diáknak, a szülőknek, a közösségnek és finanszírozóknak egyaránt” – fogalmazott Balázs Botond.

„Az asszimilációt csak a magyar oktatás megerősítésével lehet megfékezni, hiszen az a gyermek, aki óvodától 12. osztályig magyar nyelven tanul, a későbbiekben is határozottabban hoz identitása szempontjából fontos döntést.”

Novák Csaba Zoltán úgy vélte, ezáltal délután pótolni lehetne mindazt, amit a kötött iskolai programban nem lehet megvalósítani.

„A program csakis a városokra terjed ki, mert az asszimiláció itt nagyobb veszélyt jelent. Erdély hét megyéjében összesen 1700 gyerek érintett, amennyiben sikerül törvényes keretek közé hozni és kiterjeszteni, ez a szám évről évre növekedni fog. Ezeknek az intézményeknek a közeljövőben a vegyes házasságokból született gyerekeknek is versenyképes tudást kell nyújtaniuk” – jelentette ki Oltean Csongor. Elhangzott, mivel a szórványmegyék nem tudnák önerőből

finanszírozni a programot, erre közös költségvetést kell kidolgozni, amihez a magyar kormány támogatását kérték.

Horváth Anna, az RMDSZ önkormányzatokért felelős ügyvezető alelnöke és Csép Andrea parlamenti képviselő az óvoda-bölcsőde programról számolt be. Előbbi rámutatott: „ma Romániában 20 000 bölcsődei hely van, ebből a magyar bölcsődei helyek száma összesen 684”. Csép Éva Andrea szerint azáltal, hogy jövő szeptembertől a bölcsődésekre is kiterjesztik a fejkvótát, tovább fog nőni a bölcsődei helyek száma. Kovács Irénke kisebbségi oktatásért felelős államtitkár, Szabó Ödön parlamenti képviselő és Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke a magyar tankönyvek helyzetét ismertette. Kovács Irén elmondta: hatvan tankönyv van az iskolákban, a továbbiak tartalmi módosítások és fordítások miatt késnek.

Létrejöhet a pedagógusképző központ

A szórvány ünnepén másik jó hírrel is szolgáltak az RMDSZ politikusai: megszületett a kormányhatározat a magyar pedagógus-továbbképző központ létrehozásáról, ahol anyanyelvükön biztosítanak számukra szakmai fejlődési lehetőséget. Kelemen Hunor emlékeztetett: a 2011-ben elfogadott oktatási törvény közel hét éve biztosít lehetőséget kisebbségi továbbképző központok létrehozására. S bár három éve anyagi forrást is sikerül elkülöníteni a Nagyváradra tervezett magyar intézményre, az állami bürokrácia mindmáig ellehetetlenítette a kezdeményezést. „Egy olyan 15 fős központ létrehozásáról döntött a kormány, amely a magyar oktatás minőségi javítását szolgálja” – hangsúlyozta az RMDSZ elnöke.

P. M.

Gondolatok a magyar nyelv napja apropóján

Alul vagy felül?

Olvashattunk arról, hogy a kovásznai polgármester megnyerte azt a pert, amelynek az volt a tárgya, maradhat-e felül a magyar nyelvű szöveg egy Széchenyi-dombormű kétnyelvű feliratán, amely egy idézetet is tartalmaz Széchenytől. Felül vagy alul? Mert a hatalmi fölénynek ebben is nyilvánvalónak, láthatónak kell lennie. A magyar nyelv napján az jutott erről eszembe, hogy mi, a magyar nyelvközösség tagjai, akik Romániában élünk, vajon hogyan rangsoroljuk, hová helyezzük saját nyelvünket? Alul vagy felül? Melyiket választjuk, amikor választási lehetőségünk van? Melyiket választjuk gyermekeinknek, amikor választanunk kell? Melyiket tudjuk jobban saját kétnyelvűségünkben? Melyiket beszéljük szívesebben és gyakrabban? Melyik az első és melyik a második, és hogyan következnek utánuk a többiek? A román hatalmi fölényrel a politikának kell foglalkoznia, nyelvi hűségünkkel saját magunknak. Tudom, igazságtalan mindezt számonkérni a szórványban élőkől, azoktól, akik kényszerhelyzetben vannak, és nekik fáj legjobban, hogy nem beszélnek úgy magyarul, ahogy szeretnék. Ezért gondolom azt: legfontosabb, hogy beszéljük nyelvünket, ne mondjunk le róla, tartsuk meg benne gyermekeinket is. Ne a nyelvi romlás foglalkoztasson bennünket. Minduntalan erről kérdeznak, pedig ha akárhány magyarul beszélő emberre én visszakérdeznék: romlik-e az ő saját beszéde, nyelvhasználata, már a kérdés miatt is megsértődne. Senki nem érzi úgy, hogy saját beszéde romlik, nem is érezheti, mégis általános a feltételezés, hogy rohamosan romlik a magyar nyelv. Változni változik, de nem romlik, nem is romolhat. Megvan az országnyelv hatalmi fölénye, sokszor a magyar nyelv használatának korlátozása, az ebből adódó hátrányos helyzet: de jóval szabadabbak vagyunk, mint voltunk 1990 előtt, a magyar nyelvközösség egységét is jobban érezhetjük, a magyar köznyelv is egyre inkább közössé, számunkra is elérhetővé válik. És még élvezhetjük saját magyar nyelvjárásaink színeit, értékeit. A szabadságban és a hataltalanságban sokat segít bennünket a nyelv új dimenziója: az elektronikus, a digitális. Az anyanyelvű önművelésben és a használat gyakorlásában kell kihasználnunk lehetőségeinket.

PÉNTEK JÁNOS

Ráirányítani a figyelmet a nemzeti identitás alapjára

A magyar nyelv napja a közfigyelmet igyekszik ráirányítani a magyar nép szellemi-kulturális öröksége és nemzeti identitása alapját jelentő magyar nyelvre. 2009 óta április 23-án ünneplik magyar nyelvterületen november 13-án. Az Anyanyelvápolók Szövetsége 2008. december 6-án megtartott IX. tisztújító közgyűlésén, elfogadva Graf Rezső javaslatát, április 23-át a magyar nyelv napjának kiáltották ki. 2008-ban ezen a napon nyitotta meg kapuit a Magyar Nyelv Múzeuma a ma Sátoraljaújhely részét képező Széphalmon, Kazinczy Ferenc mauzóleuma mellett. 2011. szeptember 26-án az Országgyűlés a magyar nyelv napjává november 13-át nyilvánította, 1844-ben ugyanis ezen a napon fogadták el a magyart államnyelvvé tevő, a magyar nyelv és nemzetiségről szóló 1844. évi törvényt. E törvény többek között kimondta: „1. § Az országgyűléshez bocsátandó minden kegyelmes királyi Leiratok, Előadások, Válaszok, és Intézkedések ezentúl egyedül magyar nyelven adassanak ki. A törvénycikkek valamint már a jelen országgyűlésen is egyedül magyar nyelven alkottattak és erősítettettek meg: úgy ezentúl is mind alkotni, mind királyi kegyelmes jóváhagyással megerősíteni egyedül magyar nyelven fognak.” A román államfő 2015. november 11-én hirdette ki a törvényt, amelynek értelmében ezen a napon a magyarok településeken különböző kulturális programokat szervezhetnek, amelyekhez a helyi önkormányzatokon kívül a civil szervezetek is hozzájárulhatnak. A törvény kiterjed arra, hogy a közmédia is sugározhat az ünnepre hangoló műsorokat, a magyar tannyelvű iskolák ünnepélyes keretek között is megemlékezhetnek a magyar nyelv napjáról.

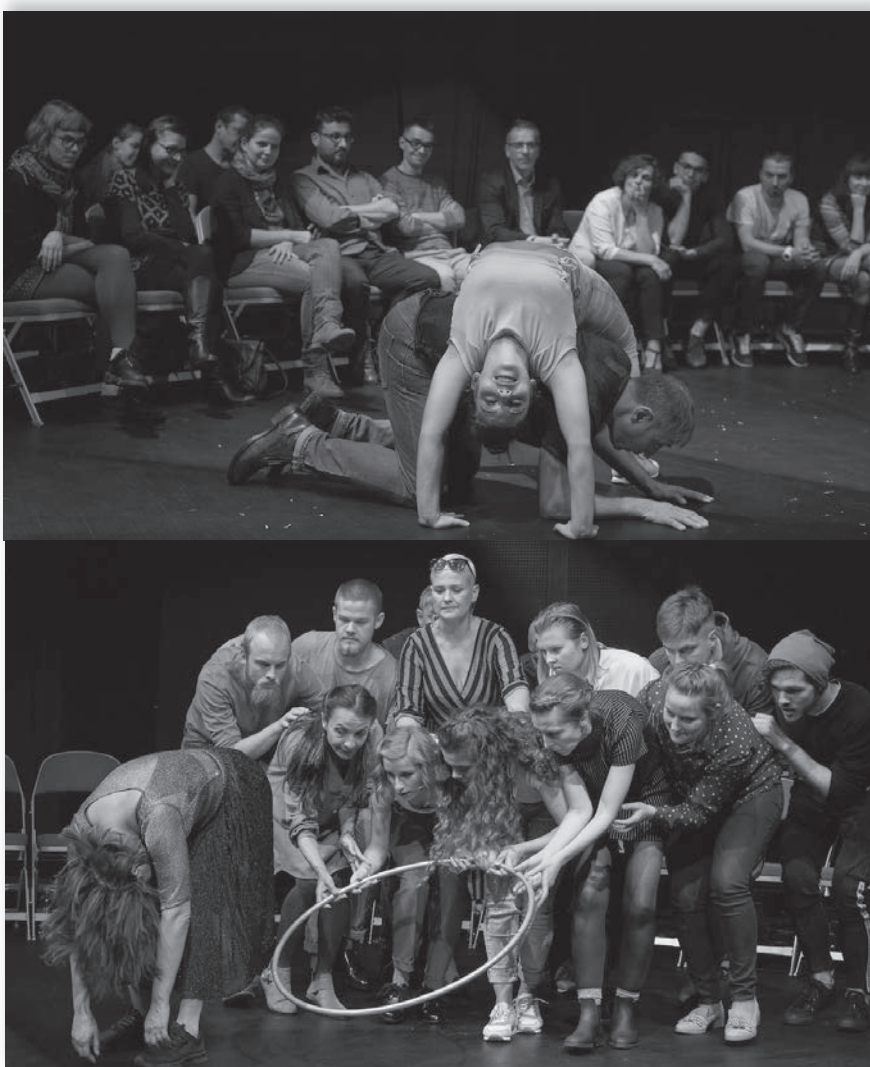
Az anyanyelv mint beláthatatlan óriásrengeteg

„Milyen végtelen az anyanyelv, beláthatatlan, mint egy óriásrengeteg (...) Mindig új meg új tájra, ismeretlen szépségekre lelünk benne. S mikor azt hisszük, minden zugát, minden táját ismerjük, ismét új arcát mutatja bámuló szemünknek a már látott táj: a múltó idő ront és terem, a régít eltüntet, s újat állít helyébe. Így ismerget-

jük, tanuljuk egész életünkben anyanyelvünket is, ezt a sokszínű, sokarcú csodát. S minél jobban megismerjük, annál szebbnek, gazdagabbnak, csillogóbbnak látjuk. Annál jobban tudunk örülni sajátos ízeinek, annál inkább a magunkénak érezzük” – Lőrincze Lajos nyelvész (1915–1993).

Mitől lesz valaki felnőtt? – nagykorúsodásról a kolozsvári színpadon

A fiatalok véleményét tükröző, a felnőtté válás kérdéskörét a középpontba állító előadás szerepel a Kolozsvári Állami Magyar Színház műsorán, a produkciót nemrég mutatták be. Az Under Construction színházi eszközökkel vizsgálja a társadalmat, amiben élünk – hangsúlyozták az előadás alkotói. „Különböző korosztályokat megkérdezve, velük beszélgetve, fókuszcsoportokat, illetve szakértők segítségével tematikus beszélgetéseket szervezve szeretnénk volna olyan előadást létrehozni, mely többek között a következő kérdéseket teszi fel: mi különbözteti meg a felnőttet a gyerektől? Mitől lesz valaki felnőtt? Mi ér véget a felnőtté válással, és mi az, ami elkezdődik? Egyáltalán van-e ennek kezdete és végső pontja, mondhatjuk-e valaha, hogy készen állunk? Hogyan viszonyulunk egymás problémáihoz, mennyire befolyásolja kommunikációnkat a korkülönbség, hogyan vállalunk felelősséget kimondott szavaink és tetteink iránt, illetve milyen hatással vannak ránk döntéseink?” – vallják az alkotók. A munkafolyamat alatt a közösség és az egyén egymásra való hatására, a magányban, illetve társaságban történő fejlődésre összpontosítottak, az előadás egy közösségi alkotási folyamat eredménye, melyben az egyéni javaslatokat és ötleteket igyekeztek közösséggel feldolgozni és egységessé formálni. A fiatalok véleményét tükröző előadásban a néző magára ismerhet, a szomszédjára vagy udvaron látottakra, az előadás egyéni és közösségi problémaként kezeli a felnőtté válás fogalmát – fogalmazta meg Visky András, a színház művészeti vezetője. Mint elhangzott, az Under Construction folytatja a színház kísérletező projektsozátát, ez a második olyan produkció a Homemade után, amely nem irodalmi alkotásból készült. Visky azt is fontosnak tartotta kiemelni, hogy nagyon fiatal művészek szerepelnek az előadásban, a kolozsvári színművészeti diákjai is szerepet kaptak, valamint a színház korábbi színészei is. Sinkó Ferenc, a teátrum színésze pozitívan értékelte, hogy együtt dolgozhattak a színművészeti hallgatókkal és külsős színészekkel. Az előadás rendezője, Sipos Krisztina a munkafolyamatról elmondta, nem ő választotta a témát, az új csapattal együtt láttak hozzá az alkotó-

• A fiatalok véleményéből, meglátásaiból építkezik az Under Construction

folyamathoz, a téma kidolgozásában iskolások, egyetemi hallgatók is segítettek a színművészek mellett. Mint elhangzott, a Szilágy megyei Zilahon született rendező előadása hűen tükrözi a folyamatot, amelyen átmegy az ember a felnőtté válás kezdetétől, ugyanakkor segíthet a nézőknek a nagykorúsodás megértésében. Deák Katalin, az Under Construction dramaturgia hozzászólta, először a témát kellett meghatározniuk, amely Bíró Réka javaslatára lett a felnőtté válás, majd sikeresen pályáztak a Román Kulturális Alapnál

(AFCN). Ezután következett az alkotófolyamat nyolc személyes fókuszcsoporthal és egyéni interjúkkal, amelyekben részt vettek pszichológusok és szociológusok is. A művészekkel és külsősökkel közösen nyári táborban, majd műhelygyakorlatokban vitáztak a témáról, majd megkeresték a közös pontokat, amiből felépülhetett a darab.

KISS JUDIT

Hasznos a BGA által finanszírozott program Beszterce-Naszód megyében

Ingyenes bentlakással, utaztatással toboroznak a szórványban

Elsősorban a magyar iskolákba járó gyerekek megtartását, másrészt a román tanintézetekbe átpártoltaknak a visszacsábítását célozzák az RMDSZ-nek a magyar kormány támogatásával megvalósult támogatási programja Beszterce-Naszód megyében. Az észak-erdélyi szórványmegyében szeptembertől 19 középiskolának biztosítanak ingyenes szállást, ellátást a besztercei kollégiumban, illetve újabb 116 öt-nyolc osztályos diáknak vállalják át a megye különböző magyar iskoláiba való utaztatását.

Megmentették a két 9. osztályt

A besztercei Andrei Mureșanu Főgimnázium magyar tagozata évtizedek óta gyűjti össze a térség magyar ifjúságát, amelynek létszáma évről évre csökken. Így a két – reál és humán – 9. osztály megmaradása is egyre bizonytalanabb, és féltő, hogy választási lehetőség hiányá-

„Az észak-erdélyi szórványmegyében szeptembertől 19 középiskolának biztosítanak ingyenes szállást, ellátást a besztercei kollégiumban.”

ban a magyar diákok a román iskola mellett döntenek. Ennek megakadályozását célozza elsősorban, hogy a középiskolások idén ősztől ingyenes szállásban, ellátásban részesülnek a református egyház által évekkel ezelőtt beindított kollégiumban.

Ebben a tanévben 19 vidéki középiskolás lakik és tanul egy pedagógus felügyelete mellett, 11 közülük kilencedikes, a maradék 8 a másik három évfolyamról kerül ki, ismertette az adatokat Décsei Attila, az RMDSZ Beszterce-Naszód megyei elnöke. A kollégistáknak nemcsak szállást, ellátást

nyújtanak, hanem hétfévente a hazautazásukat is biztosítják.

Ingyenes utaztatást biztosítanak

A Bethlen Gábor Alap által finanszírozott projekteknek már meg is van az eredménye: a 2018–2019-es tanévben nem volt gond a magyar 9. osztályok beindításával. A két 10. osztályt összevonták, 11–12. osztályban azonban még megvan a reál- és humán opció. Az alsóbb osztályokban is akad kritikus helyzet, pedig ott csak évfolyamonként egy osztályt kell fenntartani. A besztercei magyar tagozat megmaradásához már 5–8. osztályban is egyre több település járul hozzá, egyrészt mert megszűnt a magyar iskola, másrészt mert sok szülő nem akarja összevont osztályba járatni csemetéjét. Így sokan tízéves vagy kisebb koruktól utaznak naponta több tíz kilométert, hogy anyanyelvükön tanulhassanak. Az idei tanévtől az ő utaztatásukat is a BGA-s pályázat biztosította pénzből állják, megyei szinten 116 gyerek ingáztatását fedezik, mesélte Décsei Attila.

A Besztercétől 25 kilométerre található Cegőtelkéről például 18 gyerek jár be naponta tanulni a megyeszékhelyre, de érkeznek Újöszből, Szentmátéből, Sófálvárról és Tacsról is. Innen van a legkisebb, nulladik osztályos ingázó is, miután a településen évekkel ezelőtt megszűnt az iskola. A megyeszékhely mellett a bethleni Grigore Silași Gimnáziumba is sok vidéki gyerek érkezik, a tanintézet a Mellyes-völgyéből gyűjti össze a magyar diákokat. Kékesről, Mezőveresegyházáról és Magyarborzásról a vicei Dsida Jenő 5–8. osztályos iskolába ingáznak a gyerekek, a magyar állam támogatásával.

Még várni kell a magyar iskolára

Bár a besztercei középiskolában nincs gond, a nulladik osztályt csak külön engedéllyel, 11 gyerekkel sikerült elindítani, igaz, jövőre már több gyerek ígérkezik. „A városban működő négy magyar óvodai csoportban egyelőre van elég gyerek” – magyarázza Décsei Attila. Őket újabb projektekkel próbálnák megtartani, az

RMDSZ új szórványprogramja keretében ingyenes délutáni oktatást is biztosítanak számukra. A megyei elnök szerint ez főleg a vegyes házasságból származó gyerekeknek lehet nagy segítség, hiszen az ő esetükben csak egyik szülő tud segíteni a leckében, a házi feladat megoldásában.

A gyereklétszám stabilitása nagyon fontos, ettől függ ugyanis, hogy megvalósulhat-e a besztercei magyar közösség régi vágya, az önálló magyar iskola. „Az önálló magyar iskoláról nem mondtunk le, soha nem mondtunk le” – hangsúlyozta Décsei Attila, aki szerint

„Az alsóbb osztályokban is akad kritikus helyzet, pedig ott csak évfolyamonként egy osztályt kell fenntartani. A besztercei magyar tagozat megmaradásához már 5–8. osztályban is egyre több település járul hozzá.”

ez egy-két éven belül kerülhet ismét napirendre, miután befejeződik az önkormányzat által beígért ingatlan felújítása. A magyar tagozat kivonulását a neves főgimnázium vezetése sem ellenzi, pár éve helyi tanácsi határozat is született róla, csupán a székhelyhiány akadályozta a tervet.

Igaz, a leváláshoz a minisztérium támogatására is szükség van. A magyar iskola létrehozásának ügye 2015-ben három alkalommal került a tanács elé, miután az első határozatot formai hibák miatt visszadobta a szaktárca, mely a javasolt nevet – Hunyadi János Gimnázium – is kifogásolta.

PAP MELINDA

Az udvarhelyi Tamási Áron Gimnázium megújulása erős hit, akarat eredménye

Ami itt történik, és ami az elmúlt években történt, azt mutatja, hogy képesek vagyunk építkezni – hangsúlyozta Kelemen Hunor a Tamási Áron Gimnázium 425. évfordulója alkalmából szervezett gálaesten, Székelyudvarhelyen a tanintézet november 7. és 10. közt szervezett jubileumán. A szövetségi elnök az intézmény részleges felújítását mindannyiunk örömmünnepeként nevezte, hiszen – mint mondta – közös örökségről van szó.

Ünnepi beszédében úgy fogalmazott: stratégiai tervezésre, azaz erős hitre, akaratra és céltudatos cselekedetre volt szükség a mostani sikerhez. „Az elmúlt évtizedekben vissza kellett szerezni azt, ami a miénk volt, és amit 1948-ban egyetlen tollvonással elraboltak. Meg kellett őrizni, és most föl kellett újítani, de ami mindennél fontosabb: meg kellett tölteni és meg kell tölteni azzal a szellemiséggel, amely mögött több évszázadnyi tapasztalat van, de amelynek korszerűvé kell válnia, kortársnak kell lennie” – fejtette ki Kelemen Hunor.

Az erdélyi magyarok történetét az újrakezdések történetének nevezte, szerintem össze sem lehet számolni, hány-szor kellett újrakezdeni az építkezést, hány-szor kellett talpra állni, és hinni abban, hogy lehet előremenni – céltudatosan, erős akaratúval, cselekvően és építkezve. „Az iskola ezeknek az újrakezdéseknek mindig természetes helye volt. Mindig fontos intézmény volt, és az is marad. Az erdélyi magyarság számára meg igaz az, hogy az iskola teremti meg és tartja fenn nagyon nagy mértékben a közösségünket. Iskola, iskolák nélkül már rég elporladtunk volna a történelem viharában – vagy ha nem is olyan rég, de az elmúlt száz esztendőben bizonyosan igen” – nyomatékosított Kelemen Hunor.

A szövetségi elnök meggyőződése, hogy az intézmény korszerűsítése semmilyen értelemben nem jelent feladást: az új ruha csak még inkább megmutatja az örökséget, amihez ragaszkodni kell. Az iskola pedig olyan örökség Erdélyben, amely a történelem minden szakaszában több volt intézményél: minőségi tartalmat és versenyképességet is jelentett – tette hozzá. „A legharcosabb századokban is megmaradt a tudás iránti vágy, és ennek a szellemiségnek köszönhetjük azt, hogy

Fotó: GÁBOR LAJOS

• A jubiláló udvarhelyi gimnázium mindig is az újrakezdések helyszínének számított

az erdélyi magyar emberek hősei nemcsak hadvezérek, nemcsak híres fejedelmek és államférfiak, de legalább annyira tanítók, prédikátorok és tudósok is. Apáczai Csere Jánostól Baróti Szabó Dávidon át Brassai Sámuelig, Orbán Baláztól a Bolyaiakig, Kőrösi Csoma Sándortól Dávid Ferencig, Márton Áronig és Tamási Áronig, ennek az iskolának a névadójáig” – összegzett a szövetségi elnök.

Kelemen Hunor köszönetet mondott az egymásra támaszkodni tudó és akaró partnereknek, a római katolikus egyháznak és a státusnak, a pedagógusoknak, a szülőknek, a gyermekeknek és a magyar

kormányoknak, amely lehetővé tette a felújítást. A gimnáziumot Vásárhelyi Gergely jezsuita szerzetes alapította 1593-ban, fenntartója 1773-ig a jezsuita rend volt. Az 1948-as államosításig a Római Katolikus Egyház működtette. A főépületet 1910. november 20-án vették használatba, padjaiból neves tudósok, tanárok, papok, kerültek ki, köztük Baróti Szabó Dávid, Orbán Balázs, Boros Fortunát, Nyíró József, Tomcsa Sándor, Szemlér Ferenc és Tamási Áron, akinek nevét 1990 óta viseli a gimnázium.

Hírösszefoglaló

Murányi Péter nyelvtanár, NLP-oktató szerint a nyelvtanulással kultúrát, gondolkodásmódot sajátítunk el

Hogyan tanuljunk természetesen nyelveket?

Nem kell ötezer szócikket bevágni ahhoz, hogy megtanuljunk egy nyelvet, elegendő, ha azt a legtermészetesebb élethelyzetekben használjuk. Murányi Péter nyelvoktató számos tippet megosztott kolozsvári közönségével, mely-

arra, hogyan lehet könnyen nyelvet tanulni. Új nyelvet, ugyanis a Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) bölcsészkarán tartott előadásában véletlenül sem ejtette ki a száján az idegen nyelv kifejezést.

Ismétlés a tudás anyja!

„A nyelvtelhetség velünk születik, és felnőttkorban is megmarad” – jelentette ki számos elméletet cáfolva az oktató. Hozzátette, bár napjainkban sok kutatás van erről, nincs egyértelmű bizonyíték arra, hogy a gyerekekkel megszűnne a nyelvérzék. Azt azonban számos kísérlet alátámasztja, hogy a gyerekek tudnak a legkönnyebben nyelvet tanulni. Ezért – ajánlotta kolozsvári közönségének –, ha hatékonyak akarunk lenni a nyelvtanulásban, a gyerekeket kell utánozni: hozzájuk hasonló kíváncsisággal és kitartással kell belevetni magunkat a nyelvtanulásba.

A nyelvoktató szerint ugyanis a közhiedelemtől eltérően nem arról van szó, hogy a felnőtt nem képes arra, amire a gyerek, hanem sokkal inkább arról, hogy nem hajlandó rá. Egy felnőtt cikinek tartja, hogy például százszor elismételjen egy új szót, ahogy azt a gyerekek szokták. Így aztán az nem is rögzül annyira, mint a gyerekek esetében. Emellett a felnőtteknél az is elvárás, hogy egyből helyesen, hiba nélkül használják a tanultakat, ami szintén nem reális elvárás. „Ez olyan, mintha a bölcsőből kilépve tüstént táncolni akarnánk” – mutatott rá az oktató a kezdő nyelvtanuló esetlenségére. Példaként ismét a kisgyerekeket említette, akik számtalanszor mondanak hibásan egy-egy szót, míg rögzül bennük a helyes változat.

• **Murányi Péter: „a közhiedelemmel ellentétben nem arról van szó, hogy a felnőtt nem képes arra, amire a gyerek, hanem inkább arról, hogy nem hajlandó rá”**

ket akár a sokaknak gondot okozó román tanulásban is lehet hasznosítani.

Minden nyelv, kultúra másik gondolkodásmód, másik valóság – ezzel a hozzáállásával közelít a nyelvtanuláshoz Murányi Péter nyelvtanár, utazó, tolmács, fordító. A neurolingvisztikus programozás (NLP – tapasztalatokra épülő, konkrét pszichológiai, pszichoterápiás és kommunikációs technikák rendszere) alapján oktató nyelvtanár eddig szerzett tapasztalatait *Természetes nyelvtanulás* című könyvében összegezte, melyben ösztönös módszereket ad

Az új nyelv, kultúra, amihez kapcsolódni akarunk, nem idegen, csak más, az, hogy tagjai hogyan viszonyulnak hozzánk, minden esetben rajtunk is múlik, mondta. Ezt eddigi tapasztalataiból szűrte le, hét nyelvet beszél, kamaszkora óta él különböző kultúrákban, és két évtizede tanulmányozza a nyelvek elsajátításának fortélyait. A tapasztalatok alapján pedig azt vallja: egy másik nyelvet ugyanúgy kell megtanulni, mint az elsőt, az anyanyelvünket: „le kell menni gyermekbe”.

Holt nyelvek

és hagyományos nyelvtanulás

Szemléletbeli dolgokon is múlik, hogy egy második vagy harmadik nyelvet nem tudunk ugyanolyan könnyen és hamar megtanulni, mint az elsőt, állítja Murányi Péter, aki a hagyományos nyelvtanulási rendszert sem tartja a legmegfelelőbbnek ehhez. A hagyományos nyelvtanulás során ugyanis a nyelvet intézményes keretek között, az adott kultúrától elválasztva, külön világgént tanítják, mutatott rá, és ezzel

Fotó: POGONYI HUNOR

feje tetejére is állítják az egyébként ösztönös folyamatot.

A nyelvoktatás holt nyelvek, a latin, majd az ógörög tanításából nőtte ki magát, ezeket pedig csak ilyen körülmények között lehetett oktatni. Az egyetlen újjáélesztett nyelv nem véletlenül az újhéber, ivrit, ezt otthon, szüleitől tanulták meg az izraeli bevándorlók gyermekei, hívta fel a figyelmet az előadó. Murányi Péter a hagyományos nyelvoktatás hibái közé sorolta azt is, hogy az rögtön nyelvi struktúrákat,

„A napi kommunikáció mellett azt is segíthet, ha mindent tevékenységet az adott nyelven végzünk: számítógépünket átállítjuk, kedvenc zenéinket, filmjeinket azon a nyelven, felirattal követjük. Jó, ha a belső beszéd is az adott nyelven zajlik, mert ezáltal gyakorolunk, ráadásul az is kiderül, hogy mi az, amit nem tudunk.”

nyelvtant oktat, ahelyett, hogy a diák „panelet”, azaz különböző élethelyzetekben használható típusmondatokat sajátítana el és próbálna alkalmazni.

Sok múlik azon, mit akarunk elérni

Egy nyelv megtanulása sok esetben a hozzáálláson is múlik, tért ki egy újabb, a hagyományos nyelvoktatás által szintén mellőzött aspektusra az előadó. „Akkor tudunk rendesen megtanulni egy nyelvet, amikor valamit el akarunk érni vele” – jelentette ki. És annak függvényében is kell tanulni: nem mindegy, hogy azért tanulunk franciául, mert ezen a nyelven írnánk a doktorinkat, vagy csak végigstoppolnánk az országon, példálózott.

De ami még fontosabb: egy nyelvet nem lehet elválasztani a kultúrától, az adott népcsoport gondolatvilágától, gesztusaitól, így a nyelvtanulást ennek

kell alárendelni. Ehhez nem elég a heti pár óra, életünk részévé kell tenni, jelentette ki az előadó. Murányi Péter szerint ezt jó hírként is felfoghatjuk, azt jelenti, hogy már nem kell külön időt szakítanunk a nyelvtanulásra, bármit csinálunk, annak minősül, legyen az játék, főzés vagy zenehallgatás.

A hozzáálláshoz tartozik az is, hogy a nyelvtanulás laza, vidám, élvezetes foglalatosság kellene hogy legyen, tele kíváncsisággal. „Az összes jó nyelvtanuló, akit ismerek, élvezzi, hogy megtanul új gondolkodásmódokat” – jelentette ki Murányi Péter. Új nyelvet tanulni nemcsak azért éri meg, mert új ablakot nyit a világra, hanem, mert „az agyunkban is kinyílnak ablakok”, és könnyebbé válik további nyelvek tanulása. És ez nem csak az azonos nyelvcsaládba tartozó nyelvekre érvényes.

Fontosak a pozitív élmények és a mentor

Fontos, hogy pozitív élmények kapcsolódjanak az új nyelvhez, így azt hallgassuk, olvassuk, tanuljuk az adott nyelven, amit szeretünk. Vagy olyan emberekkel lépünk kapcsolatba az adott kultúrából, akik szimpatikusak. És – jött az újabb tanács – ez a kapcsolat legyen mindennapos. Az új nyelvet naponta használni kellene, és ha nem vagyunk olyan környezetben, hogy megtehesük, azt mesterségesen kell megteremteni: keressünk olyan embert, aki anyanyelvi szinten beszéli az adott nyelvet és aki a legtermészetesebb élethelyzetekben elbeszélget velünk. Erre nagyvárosban van lehetőség, mondta az előadó, már Kolozsváron is megtehetjük. Spanyolul az erasmusos diákoktól, törökül a sarki kebabostól tanulhatunk.

A napi kommunikáció mellett az is segíthet, ha mindent tevékenységet az adott nyelven végzünk: számítógépünket átállítjuk, kedvenc zenéinket, filmjeinket azon a nyelven, felirattal követjük. És az új nyelven gondolkodunk is, jött az újabb tipp. Jó, ha a belső beszéd is az adott nyelven zajlik, mert ezáltal gyakorolunk, ráadásul az is kiderül, hogy mi az, amit nem tudunk.

Sok múlik a nonverbális kommunikáción

És ha másik kultúrát, gondolkodásmódot tanulunk, abba a nonverbális kommunikáció is beletartozik, mutatott rá egy újabb, a hagyományos nyelvtanulás által szintén hanyagolt elemre

Murányi Péter. „Nem lehet úgy megtanulni úszni, hogy ülünk a parton a kispadon. Ahhoz be kell menni a vízbe” – jelentette ki. Ahhoz, hogy belépjünk egy másik kultúrába, meg kell figyelni, majd leutánozni azt, kezdve a nonverbális kommunikációval. Egy nyelvről, kultúráról a testtartásból, gesztusokból, hangszínből is sok minden kiderül, mondta az előadó, és ezt be is bizonyította. Egy diáklány segítségével előbb németül, majd spanyolul játszott el egy hétköznapi jelenetet, amikor ismeretlenként próbál kölcsönkérni egy telefont. Bár a közönség nagy része nem értette a beszélgetést, egyből feltűnt nekik a német nyelv távolságtartó kimértisége, komolysága, parancsként ható katogása. Ezzel szemben pedig ott volt a spanyol mosolygós közvetlensége, dalamossága.

Romántanulás másként

A többnyire bölcsészhallgatókból álló közönség számos gyakorlati kérdést is feltett az előadónak, többen voltak kíváncsiak arra, hogyan tudnának hatékonyan megtanulni románul. Murányi Péter elmondta: ő úgy tanult meg románul, hogy leköltözött a Regátba, és ez egy kellemes élmény volt, igaz, tette hozzá, messze volt az erdélyi ütközőzónától. A nonverbális belépés kapcsán megfigyelte, hogy a románok inkább érzelmeket közvetítenek, így hozzájuk érdemes ily módon kapcsolódni.

Az erdélyi magyarok kettős helyzetben vannak, ismerte el az oktató, hiszen egyszerre akarják megőrizni az identitásukat és elsajátítani az állam nyelvét. Olyan közeget kell találni, ahol nincs nyomás, és – akár más nyelvek esetén – a román nyelv tanulását is olyan dologhoz kell kötni, amit szívesen csinálunk.

Sok múlik azon, hogy hajlandók vagyunk-e belépni az adott kultúrába, tette hozzá egy székely fiúnak válaszolva. Ez elmondta, bár az egyetemét románul végezte, és öt éve román munkaközösségben dolgozik, nem tudja tisztességesen a nyelvet, nem tudja kifejezni magát románul. „Találj egy olyan román közeget, akiknek a világába hajlandó vagy belépni” – mondta Murányi Péter. Zárszóként arra is felhívta a figyelmet, hogy a nyelvtanulási kudarcok 80 százaléka a gátlásainkkal függ össze, azzal, hogy azt hisszük: nem vagyunk képesek rá.

PAP MELINDA

Az 1956-os forradalom témájában vetélkedtek diákcsoportok Kolozsváron

Szabadságharc a mai kamaszok olvasatában

„Ávós kacsalövészetre megyünk, az egész fiatalság meg van hívva, ja, és Sztálin is dobott egy hasast, és most ott lábatlankodik a Cszma téren.” Szerencsére nem félnek a diákok „hozzányúlni” történelmünk tragédiáihoz, és az ifjakra jellemző életrealitásuk szűrőjén át megismerni, átérezni 1956-os hőseink sorsát, a forradalmi történések súlyát. Így válnak a hatvanéves események az életü(n)k részévé.

A tordai Jósika-líceum csapata mellett hat kolozsvári csapat (Apáczai Csere János Elméleti Líceum, Báthory István Elméleti Líceum, Brassai Sámuel Elméleti Líceum, János Zsigmond Unitárius Kollégium, Református Kollégium,

olyan „egyszerűek” is voltak, mint az, hogy mi az ÁVH, de pontosabb tárgyi tudást tesztelők is szerepeltek, mint-hogy ki vezette a magyar küldöttséget a szovjet–magyar tárgyalásokon vagy ki ajánlott menedéket a magyar veze-

nem lehetetlen kiszűrni az elhangzott ki-jelentések közül a hamisakat, és megál-lapítani, melyek igazak: például az, hogy Nagy Imre első beszéde csalódást oko-zott a forradalmároknak. A 17 kérdéses keresztrejtvény megfejtése mellett az

Fotók • ASZALOS BARNABÁS

Sigismund Toduța Zenekollégium) 9–12. osztályos diákjai mutatták meg egymás-nak a hagyományos Kolozs megyei ve-télkedő keretében, hogy mennyit is tud-nak ők mindarról, ami 1956 őszén a ma-gyar forradalom és szabadságharc ide-jén történt.

A házigazda Kolozsvári Református Kollégium otthonosan felújított dísz-termében az iskola kórusának énekei és Sükösd Zoltán 9. osztályos diák vers-mondása után ötféle módon tesztelte a diákok tudását Pócsai Sándor törté-nelemtanár moderálásával a három-tagú zsűri: Csucsuj István nyugalma-zott egyetemi tanár, Deák Árpád nyugal-mazott történelemtanár és Fodor János egyetemi tanár. A villámkérdések között

tölknek. Bár minden nehézség csak fel-készülés kérdése: aki nagyon alaposan tájékozódott, annak egyetlen kérdés sem lehetett nehéz.

Ötvözni a történelmet

a mai kamaszok mindennapjaival

Számomra mindig nehéz kérdésnek szá-mítanak azok, amelyek napra pontos dátumokra kíváncsiak, de a diákok közül sokan tudták, hogy október 23-án hang-zott el „Ez a haza magyar haza, minden orosz menjen haza!”, hogy a többpárt-rendszer visszaállításáról október 30-án döntöttek, és a szovjet kommunis-ta vezetés október 31-én határozott Magyarországra meg szállásáról. Így aztán

egyik legizgalmasabb a licitjáték, ahol egy-egy megfejtéshez sorra kaptak-kér-hettek információkat a csapatok, minél kevesebb információ alapján találták ki a helyes választ, annál több pont du-kált. A forradalmi események egyik leg-fontosabb helyszíne még több lehető-séget tartogat, a szemfülesebbek már a második tippnél kitalálhatták a választ (olyan helyszín, ahol a forradalmi ellen-állás a szovjet csapatok ellen a legvé-gsőkig kitartott), de a harmadik segítsé-gre – Budapest azon része, amelyet egy közről és az igazságos királyról neveztek el – már szinte bárki rávághatta, hogy Corvin köz.

Külső szemlélőként talán a legnagyobb kihívásnak, egyben legérdekesebbnek a

kreatív feladat tűnik. Az idén október 23-ai naplóbejegyzést kellett készíteniük az ifjaknak. A megszületett naplórészletek a konkrét kérdéseknél világosabban láttatják, hogy a diákok mennyire tették magukévá az '56-os történések kronológiáját, helyszíneit, kiemelkedő eseménypontjait, hangulatait. Azt mutatják, hogy mit is visznek magukkal az egész vetélkedőből, mit őriznek meg a forradalom jelentéstartalmából majd akkor is, amikor a dátumok, pontos nevek már megkopnak. Élmény azzal szembesülni, hogyan ötvözik a több mint hatvan évvel ezelőtti epizódokat egy 2018-ban élő kamasz mindennapjaival, életről alkotott elképzeléseivel. Az sem baj, sőt

kerüljön, és továbblépni, épülni engedjen, tanítson. Álljon itt néhány részlet a hevenyészett, majd felolvasott-előadott naplójegyzetekből.

„Félek, hogy holnap sötét lesz az ég”

„Csalódott vagyok és félek. Félek, hogy holnap sötét lesz az ég, hogy a középületeken a vörös csillag fogad majd. Félek, de hiszek is, mert tudom, hogy lehet a mi akaratunk a jövőnk, lehet fényes a nap a magyar nemzet számára. És amíg hiszek, addig reménykedek, és amíg van remény, addig képes vagyok boldog lenni és azért élni, hogy a holnap jobb legyen!”

„A srácok nyakában gépfegyverek voltak, a karjukon piros-fehér-zöld sza-

zártam az ajtót. Ekkor hallottam meg a lövéseket. Meg akartam keresni Jóskát. Bármennyire féltem, elindultam a rádió felé, hiszen Jóska azt mondta, hogy ott lesz. De mire odaértem, már csak holttestek fogadtak. Jeges düh markolt a szívembe. Megláttam Jóska kalapját. Ő is ott volt mellette. Térdre borulva sírtam. Kezei közül kiszedtem a fegyvert és eldöntöttem, hogy mégis beállok a tüntetők soraiba. Talán jól jött volna az a kakaós csiga, hogy ne üres hassal haljak meg.”

Az idei vetélkedőn legjobbnak az Apáczai-líceum csapata bizonyult, második lett a zeneiskola csapata, harmadik pedig a házigazda Református Kollégium

„Hozd ide gyorsan, és induljunk a rádióhoz! Erre megkérdeztem, mire kell a puska. Ávós kacsalövészetre megyünk, az egész fiatalság meg van hívva, ja, és Sztálin is dobott egy hasast, és most ott lábatlankodik a Csizma téren.”

reménykeltő, hogy humorral is tudnak viszonyulni a véres tragédiákhoz – ez is segít abban, hogy az régmúlt a részünk-ké váljon, természetesen, feldolgozásra

lagok. Miről maradtam le? – kérdeztem. Gergely azt mondta: mindenről. Emlékszem, volt apádnak egy vadászpuskája. Hozd ide gyorsan, és induljunk a rádióhoz! Erre megkérdeztem, mire kell a puska. Ávós kacsalövészetre megyünk, az egész fiatalság meg van hívva, ja, és Sztálin is dobott egy hasast, és most ott lábatlankodik a Csizma téren.”

„Óriási tömeg fogadott, mindenki oroszellenes mondatokat skandált. Az igazat megvallva megijedtem, ezért inkább hazaindultam, otthagytam Jóskát, aki azt mondta, hogy ezután elfoglalják a rádiót. Otthon anyám lekevert nekem egy nagyot, még az a heti kakaós csigából sem kaptam. Dühös lettem, ezért bementem a szobámba, és magamra

csapata. Bogyi Katalin történelemtanár, a vetélkedő egyik szervezője úgy vélekedik, hogy nem lankad az érdeklődés a verseny iránt, évről évre jelentkeznek a lelkes csapatok. A díjazottak bőkezű könyvjutalmat kaptak a vetélkedő állandó támogatója, a Communitas Alapítvány jóvoltából, és az idén a szervezők öröme minden részt vevő csapatot megajándékozhattak, ugyanis több támogatójuk is akadt. Bogyi Katalin tanárnő arról tájékoztatott, minden jel arra mutat, hogy jövőre Tordán, a Jósika-líceumban szervezik meg a vetélkedőt.

KEREKES EDIT

A kisebb és nagyobb diákokat célozták a 24. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár programjai

Gyereksereg az olvasás bűvöletében

Hogy mennyire a gyerekeknek szólt az idei, immár 24. alkalommal szervezett Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár, illetve hogy mekkora figyelmet fordítottak a legkisebbekre, az olvasóvá nevelésre a szervezők, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy már a megnyitón is a gyerekeknek jutott a főszerep. A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház bejárata előtti téren a Bolyai, a Művészeti és a Sportgimnázium 1–4. osztályos tanulói énekelték együtt Bertóti Johannával Weöres Sándor megzenésített versét, majd a színház kistermét zsúfolásig megtöltve folytatták a koncertet.

Rendkívül népszerű az Olvasd és játssz velünk!

Már hónapokkal a november 16-án kezdődő könyvvásár előtt „foglaltak” maguknak programot azok az osztályok, melyeknek tagjai nem szerettek volna lemaradni az idei gyerekfoglalkozásokról, író-olvasó találkozóról, könyvbemutatókról. Így sem jutott hely valamennyiük számára, hiszen a vásár idén is négy napig tartott, a helyszín is adott volt, a rendezvényeket is az időkereteken belül lehetett megszervezni. „Nem baj, jövőre majd jobban odafigyelünk, és időben jelentkezzünk” – mondta egy édesanya, akinek kislánya második osztályos, de már nem sikerült egyik programra sem bejutnia, mert mindent lefoglaltak. Makkai Kinga, a könyvvásár gyerekprogramjainak koordinátora is tisztában van azzal, hogy nem jut mindenkinek hely, de bele kell egyelőre nyugodni. Mint ahogy abba is, hogy az ötödik alkalommal meghirdetett Olvasd el és játssz velünk! olvasási versenyen is meghatározott számú csapat vehetett részt. A 24. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár szervezői idén négy kategóriában hirdettek olvasási vetélkedőt: az I. kategória a negyedikeseknek szólt, a II. az 5–6. osztályosoknak, a III. a 7–8. adikosoknak, míg a IV. kategória a középiskolásoknak. Az érdeklődés évről évre nő, a szervezőknek pedig egyre nagyobb fejtörést okoz, hogy hogyan válogassanak a diákok között, hogy senkit ne sértsenek meg, senkinek ne vegyék el

Fotók • SZICETI SZENNER SZILÁRD

• Írók és olvasók találkoztak. A könyvek szerzőivel is beszélgethettek a gyerekek

a kedvét az olvasástól, mert mindenkit, még ha nagyon szeretnének is, nem tudnának befogadni. Ez olyan, mint egy színházi vagy moziterem: hiába szeretnék ezren megnézni az előadást vagy filmet, ha a terembe csak háromszázan férnek be. Természetesen egy színpadi művet többször is műsorra tűzhet a társulat, viszont könyvvásár és azon belül olvasási vetélkedő csak egyszer van egy évben.

Majdnem ezer diák versengett

Az idén az ötödik alkalommal szervezték meg a versenyt. Az első kategóriában 40 csapat iratkozott fel, és valamennyien részt is vettek a versenyen. A másodikban 122 csapat iratkozott, de csak 105 küldte be a dolgozatát, a 7–8. osztályosok közül 105 csapat jelezte részvételi szándékát, végül 102 vett részt a versenyen, míg 45 középiskolás csapat is feliratkozott, amelyek közül három visszalépett. Tehát 936 tanuló jelezte, hogy versenyezni akar, olvasásból az első között szeretne szerepelni. Közülük mindössze 69 lépett vissza, vagy gondolta meg magát különböző okok miatt. A versenyre benevezett csapatoknak első lépésként egy előválo-

gaton kellett részt venniük, tekintettel a nagy érdeklődésre. A kiadott olvasmányokhoz fűződő kérdésekre elektronikus formában válaszoltak, különféle információkat kellett gyűjteniük, illetve egy-egy ajánlót írniuk. Ezt az előadást október végén tartották meg, a döntőbe kategóriánként nyolc-nyolc csapat jutott tovább, közel száz olvasni szerető fiatal, kis- és nagydiák, akik valamennyien komolyan vették a felhívást, készültek, nem egyszer, de többször is elolvasták a kategóriánként feladott műveket.

Fókuszban a kortárs irodalom

Az olvasnivaló a kortárs magyar irodalom egy-egy, a korosztálynak megfelelő regény volt. Zágoni Balázs *A Gömb* című regényét a 7–8. osztályosoknak kellett elolvasniuk, a negyedikeseknek Berg Judit *A négy madár titka* című könyvét adták fel, az öt-hatodikosok Szabó Róbert Csaba *Vajon nagyj és az aranyásók* címűt, míg a középiskolás diákoknak Bódi Attila *Lázadni veletek akartam* regényével kellett „megbirkóznuk”. Az első tizenöt csapat tagjai, akik a leggyorsabbak voltak, és a verseny kihirdetését követően a legha-

marabb jelentkeztek, ingyen kapták meg a kijelölt könyveket, másoknak meg kellett vásárolniuk. Ahogy Makkai Kinga elmondta, sok olyan gyerek volt, aki nem várta, hogy elküldjék neki a könyvet, hanem igyekezett saját maga beszerezni azt, szülők, ismerősök segítségével a könyvesboltokból vagy az interneten keresztül. A nyertes csapatok végül személyesen is találkozhattak a szerzőkkel, dedikálthatták könyveiket, kérdezheték őket az írásról, olvasásról, az irodalomról vagy gyerekkorukról, iskolai élményeikről.

Kézzől kézre járnak a könyvek

Sok gyerek nem csupán a vásárhelyi verseny kedvéért olvas rendszeresen, ezért a tanítónőnek vagy a tanárnak nehéz a dolga, hiszen fejtörést okoz eldöntenie, hogy könyvszerető tanítványai közül kit nevezzen be a versenyre, és kit hagyjon ki belőle. Makkai Kinga úgy véli, az, hogy vetélkedőre készülnek a gyerekek, hogy a benevező első 15 csapat ingyen kapta meg az elolvasásra kijelölt könyvet, nagyon ösztönzőleg hatott mindenkire. A végső döntőbe bekerülni szintén olyan motiváló erő volt, ami egész közösségeket mozgatótt meg. „Aki nagyon akart, az továbbjutott” – magyarázta a szervező, hozzátéve, hogy a verseny után is tapasztalja az olvasási kedv továbbterjedését. „A gyerekek, az osztálytársak kézzől kézre adják egymásnak a könyveket, érdeklődnek a szerző iránt, kíváncsiak mit írt még, mi jelent meg tőle, amit még olvasnának, illetve ha sorozatról van szó, akkor türelmetlenül várják a következő kötet megjelenését” – tette hozzá.

Telefon helyett irodalom

Nem ritka, amikor a szülő is kedvet kap ahhoz, hogy félretegye a napi munkáját a háztartásban és kézbevegye azt a könyvet, amely a gyereket annyira lázba hozta. „Nagyon szeretem, hogy a lányom olvas, nemcsak most, mert erre a versenyre készült, de egyébként is érdeklik a könyvek, szereti az irodalmat. Most már azt mondtam, a mosogatás várhat, elolvassom én is, amit a lányom, ne maradjak le mögötte” – mesélte egy édesanya, aki a gyerekeitől újból kedvet kapott az olvasáshoz. Hozzátette, örül, hogy nem a telefonját nyomogatja egész nap a gyerekek, hanem értelmesen tölti a szabadidejét. „Sok minden érdekel, sok irodalmat, verset, novellát olvasok, a regényeket is szeretem. De az állatokról is szeretek olvasni, a környezetükről, arról, hogy hol

• A marosvásárhelyi vásárnak köszönhetően egyre könyvbarátabbá válnak a diákok

élnék, mivel táplálkoznak. Az olvasás fontos nekem” – mondta Annamari, az egyik középiskolás versenyző. Az Olvasd el és játszz velünk! olvasási vetélkedőnek voltak már úgynevezett „törzsversenyzői” is – tudtuk meg Makkai Kingától. „A felhagyott könyvet többször is elolvasták, készültek belőle, mindenképpen be akartak jutni a döntőbe, és ezek be is jutottak” – magyarázta. A marosvásárhelyi és környékbeli gyerekek mellett sokan jelentkeztek Hargita, illetve Kovászna megyéből is. Csíkszeredai, sepsiszentgyörgyi, kézdivásárhelyi diákok érkeztek Marosvásárhelyre, hogy megmérkezzenek egy-egy irodalmi műből, illetve, hogy találkozzanak a szerzővel, részt vegyenek a könyvvásár. A szerzővel való találkozás nagyon ösztönzőleg hat a gyerekek olvasási kedvére – véli a gyermekprogramok szervezője. Volt olyan osztály, ahonnan nagyon nehéz volt kiválasztani a hat tanulót, hogy két csapatot alkossanak, ugyanis nem csupán haton szeretnek olvasni, annál jóval többen. Az is sokat jelent az olvasás megszeretetésében, hogy a versenyen részt vevő diákok, akik a döntőbe is bekerültek és az szerzővel is volt alkalmuk találkozni, beszélgetni, illetve még a könyvvásár hangulatába is belekóstolhattak, élménnyel tele kezdték az iskolai hetet és élménybeszámolójuk alapján kiderült, lelkesedésük másokat is képes „megfertőzni”, kedvet csinálni az olvasáshoz.

Könyvekből készített karácsonyfa

Az idei könyvvásáron a gyerekeknek szervezett programok között a papírszínház foglalkozás is nagy élményt jelentett Demeter Éva irányításával, ahogy a Demény Péter íróval és Eperjesi Noémi képzőművésszel, illusztrátorral való találkozás a *Tamara és a vidámság mellénye* című könyv bemutatóján. A legkisebbekről sem feledkeztek meg a szervezők, az 1 és 3 év közötti korosztálynak puhakönyves mesék elnevezéssel tartottak interaktív foglalkozást. A szervezők elégedetten vélekedtek az ifjú olvasókról, a könyvbarát tinédzserekről, akik a jó irodalom iránt érdeklődtek, akik vásároltak is, illetve kinézték azokat a kiadványokat, amelyeket karácsonyra rendelnek meg szüleiktől. A bejáratnál felállított, könyvekből megépített karácsonyfa „ágait” a vásár utolsó napján, vasárnap délelőtt lehetett lebontani, és ingyen hazavinni. Ahogy Káli Király István szervező, a Romániai Magyar Könyves Céh elnöke fogalmazott, mintegy 1500 könyv közül választhattak, és viheték haza mindazt, ami elnyerte a tetszésüket, felkeltette az érdeklődésüket. Jövőre megint lesz könyvvásár, lesznek gyerekprogramok, versenyek, találkozók – ígérték a szervezők.

ANTAL ERIKA

FOTÓK • SZIGETI SZENNER SZILÁRD

Fókuszban az
a marosvásárhe

z ifjú olvasók lyi könyvvásáron

Aki tud úszni, annak két élete van – sportoló gyerekek és szülők Marosvásárhelyen

Úszni járnak a marosvásárhelyi kisiskolások, nulladikosoktól negyedikesekig, több mint hétszázan. Heti két alkalommal autóbusz megy értük az iskola elé, onnan elviszi a Vikendtelepre, majd egy óra múlva értük megy, és visszaviszi az iskolához. Mindez a gyerekek számára ingyenes, a szállítást, illetve az úszótanfolyamot is a polgármesteri hivatal állja. Ahogy Cosmin Blaga városházi sajtósóvivő elmondta, valamennyi elemi iskolás számára lehetőséget biztosítottak a három hónapos ingyenes úszótanfolyamra. Aki azt követően is szeretné folytatni, az folytathatja délutánonként és természetesen saját költségén – tette hozzá. A három hónapos programot úgy szervezték meg, hogy valamennyi kisdíákot az anyanyelvét ismerő oktatók tanítsanak meg a vízi sportra. A magyar anyanyelvű gyerekek mellé magyar vagy magyarul is beszélő úszóedzőket rendeltek, hogy valamennyien értsék az utasításokat, és jobb kedvvel járjanak az uszodába, a Vikend fedett, olimpiai méretű úszómedencéjébe.

Nem erőltetik az edzők az úszást

A George Coșbuc Általános Iskola magyar előkészítő, valamint elsős, és második osztályos tanulói hétfőn és pénteken járnak úszni a tanórák után. Az autóbusz az iskola előtt várja, és viszi a Vikendre őket. Szülők is elkísérhetik a kicsiket, hiszen az öltözésben-vetkőzésben mindig jól fog a segítség. Az úszómedencéhez, amelyet egy folyosó és két ajtó választ el attól a folyosótól, ahonnan az öltözők nyílnak, csak a gyerekeket és az őket kísérő pedagógust engedik be. A felnőttek csak strandpapucsban léphetnek be, amikor az egyik ajtót kinyitják, a másik csukva marad, majd fordítva, hogy a meleg levegő ne illanjon el, a hideg pedig ne tóduljon be. A gyerekek fürdőruhát, úszósapkát és szemüveget viselnek, fürdőlepedőt is visznek magukkal, és szintén gumipapucssal léphetnek be a medence közelébe. Az egyórás edzést követően törölközés, átöltözés, hajszárítás, csomagolás, majd vissza az autóbushoz, amely már vár rájuk a kijáratnál. Közben kekszet, kiflit rágcsálnak, hi-

•Szeghalmi Andrea úszásoktató szerint külön kell foglalkozni minden gyerekkel

szen az úszástól valamennyien éhesek lesznek. Szeretik az úszást, jól érzik magukat a vízben, bár akad olyan gyerek is köztük, aki több időt tölt kint a medence szélén, onnan figyeli, hogy mi történik a vízben. Az edzők nem erőltetik engedik, hogy ott üldögéljen, figyeljen és ha a kedve megjön, akkor visszamerészkedik a vízbe. Ma már más módszereket használnak, elavult az, amivel évtizedekkel ezelőtt az akkori edzők sok gyerekben olyan traumát okoztak, hogy még felnőttkorukra sem sikerült teljes mértékben feldolgozniuk.

Rengeteg pozitív hozadéka van az úszásnak

Mire jó az úszás, miért ajánlott – elsősorban a gyerekek számára, hogy megtanuljanak úszni? Erre a kérdésre Szeghalmi Andrea úszóedző, a marosvásárhelyi Iskolás Sport Klub tanára, versenyúszás-oktató, a Torpi MS sport klub alelnöke úgy fogalmazott, hogy ha valaki tud úszni, annak két élete van. „Az úszással életet lehet menteni, aki tud úszni, az nemcsak a saját életét, de másokét is megmentheti. Ez az egyik jelentősége, de ezentúl sok más dolog is” – mondta az edző, aki szerint az is óriási pozitívum, hogy a gyerekek nagyon jól érzik magukat a vízben. Az úszás pedig

szépen fejleszti az izomzatukat, minden izmocsoportot egyformán megdolgoztat, arányosan erősíti a test fizikumát. Ugyanakkor a szellemi fejlődésükhöz is nagyban hozzájárul. Azok a gyerekek, akik úsznak, vagy bármilyen más sportot űznek, rendszeresen mozognak, a szellemi képességeiket is növelik, a tanulásban is jobban teljesítenek. Az immunrendszerük is megerősödik, ellenállóbbakká válnak a különféle betegségekkel szemben azok, akik elkezdnek sportolni, és heti rendszerességgel végzik a testedzést. Mindezekon túl olyan készségeket is fejleszt a sport, amire első ránézésre nem is gondolnánk. Ha olyan környezetbe kerül a gyerek, egy sportklubba például, ahol oda kell figyelnie a csapatra, a csapat többi tagjára, nem ő lesz a középpontban, nem csak neki lesznek örömei vagy nehézségei. Alkalmazkodnia kell, miközben erőfeszítéseket is kell tennie, ugyanakkor hozzászokik a rendhez és fegyelemhez. Iskolába is kell járni és edzésre is, sehonnan sem hiányozhat, és nem kés lehet. A holmiját rendben kell tartania, nem veszíthet el semmit, nem szórhatja szét, mert abból előbb-utóbb hátránya származik. Megtanulja beosztani az idejét, betartani a kitűzött időpon-

tokat, a rendelkezésére álló percek, órákat pedig értékelni.

„Tehetséges” és „dolgozó” gyerekek

Arra a kérdésre, hogy mi történik azzal a kisgyerekekkel, aki fél a víztől, megtanul-e, vagy meg lehet-e azt is tanítani úszni, az úszóedző elmondta, ahány gyerek, annyiféle, mindannyiukkal más-más módon kell foglalkozni. Van, aki fél a víztől, inkább a partról figyel, ennek az újoncnak meg kell barátkoznia az új közeggel, le kell gyűrnie a víztől való félelmét. A gyerekek nem egyformák, meg kell találnia az edzőnek az illető gyerekre „szabott” egyéni módot, hogy sikerüljön legyőzniük közösen a félelmet. „Ez olyan út, amely mindenkinél más-másképpen működik, hosszabb vagy rövidebb, de be kell bizonyítani, hogy nincs oka a félelemre” – fogalmazott a sporttanár. Mint kifejtette, akadnak kisgyerekek, akik alig kezdenek el tanulni, máris feltűnik, hogy tehetségesek, képesek gyorsan elsajátítani az edző utasításait, szépen és jól úsznak. Ezekkel a gyerekekkel, akik kitűnnek a veleszületett adottságukkal, az edzők kiemelten kezdenek foglalkozni, már kiskoruktól versenyekre viszik őket, hogy hozzászokjanak a versenyszellemhez, annak hangulatához. Ugyanakkor vannak olyanok is, akiknél bár ez később alakul ki, de ugyanolyan jól lehet velük is dolgozni. Mert, ahogy az edző fogalmaz, „vannak tehetséges gyerekek és dolgozó gyerekek”. Ahhoz, hogy jó eredményeket érjen el valaki, nem elég a tehetség, dolgozni is kell. Egyesek nagyon sokat dolgoznak, szorgalmasak, kitartóak, és az eredményeik is kitűnőek, tükrözik a hozzáállásukat. És egy verseny többnyire serkentően hat a legkisebbekre is. „Úgy szoktuk, hogy kisebb versenyekkel kezdjük, mert csak a tíz év felettieket vihetjük az országos versenyekre, addig kisebb megmérettetésen vesznek részt” – tudtuk meg Szeghalmi Andreától. Addig, amíg a gyerek betölti a 10. évét, kisebb, helyi versenyeken mérettetheti meg magát, baráti vetélkedőkn, olyanokon, amelyeneket Marosvásárhelyen is szerveznek. A megyei vagy helyi bajnokságokon megtanulják, hogy hova kell állni, mire kell figyelni. Vannak gyerekek, akik nagyon örülnek a versenynek, mert dobogón állnak, és akad, akinek nem sikerül egyből dobogós helyezést elérnie, viszont az ösztönzi, hogy ő is

Fotók • ANTAL ERIKA

• Rajtra készen. A versenyek ösztönzően hatnak a kisebb és nagyobb gyerekekre is

minél jobb eredményt érjen el, felkerüljön a dobogóra. Ezért sokat kell dolgozni, erőfeszítéseket kell tenni. A nagy tempót természetesen nem mindenki bírja, és az ilyen gyerek, ha nem ér el jelentősebb eredményeket, elkedvetlenedik, elhagyja a lelkesedése, nem akar többet dolgozni. Természetesen az edzőre hárul az a szerep is, hogy viszszahozza a lelkesedést, biztassa a gyereket, hogy ne adja fel, megtanítsa arra, hogy a veszteséget is fogadja el, és ne hagyja magát befolyásolni azáltal, hogy nem nyer, vagy nem éri el a vágyott eredményt.

Gyerekek és szülők úszócsapata

Sok gyereket azért íratnak be a szülők úszótanfolyamra, mert ők nem tudnak úszni, ez pedig szintén ösztönzőleg hat a gyerekekre sok esetben. „Közel tíz éve foglalkozom gyerekekkel, és általuk nagyon sok szülővel is megismerkedtem. Azt láttam, hogy sokan éppen azért íratják be a gyerekeiket úszni, mert ők nem tudnak, nem tanultak meg annak idején, vagy mert nem volt rá lehetőségük, vagy mert a szülőktől nem kapták meg a kellő biztatást, amire általában minden gyereknek szüksége van” – magyarázta az úszóedző. Azt is elmondta, decemberben meg szokták szervezni Marosvásárhelyen a Mikulás-versenyt, ahol a gyerekek a szüleikkel közösen úsznak, csapatot alkotnak. Azok a szülők, akik nem tudnak úszni, sok esetben

szégyellik ezt a hiányosságukat, és akkor vagy azért, abból a megfontolásból, hogy együtt tudjanak úszni a gyerekeikkel, hogy teljes legyen a csapat, beiratkoznak úszótanfolyamra. Vannak felnőttek, akik gyerekkorukban traumát éltek át, vagy mert a barátaik dobták be a vízbe, vagy az edzőjük, aki így szerette volna megtanítani úszni őket. Ezek a felnőttek azért jelentkeznek, hogy az úszóedző segítsen ezt a traumát feldolgozni, és meg akarnak tanulni úszni. De az sem ritka, hogy azok a felnőttek, akik gyerekkorban segítség nélkül tanultak meg úszni, elégedetlenek önmagukkal, hiányolják a sportos stílust, vagy a helyes mozdulatsort, levegővételt, és ezt szeretnék korrigálni. Ami nem lehetetlen, bár elég nehéz, mert már rögzültek a rossz mozdulatok, és azokat csak kis lépésekben lehet kijavítani. Napjainkban újra reneszánszát éli a triatlon, amelynek egyik próbája az úszás, ugyanakkor az egészséges életmódra is egyre többen odafigyelnek, a rendszeres testmozgás, az úszás is fontos szerepet kapott az emberek mindennapjaiban. „Azok a gyerekek, akik szüleiket sportolni látják, nagyobb kedvvel kezdenek mozogni” – mutatott rá a marosvásárhelyi edző.

ANTAL ERIKA

A nagyváradi Ady Endre Líceum diákjainak véleménye

Szabadidő szabadon felhasználva?

„Fiam, az iskolában kell megtanulni a tananyagot, otthon már csak átismételni kell.” Ez a mondat végigkísérte 12 éves iskolai tanulmányaimat, heti szinten próbálták elhíttetni velem tanárok és rokonok azt, hogy ez így működik. Persze ez sosem vált be, hiába figyeltem oda az óra legelején, az ötödik perc környékén valamivel mindig elvonta a figyelmem Robi padtársam, vagy éppen levelezni kezdtem a másik sorban ülő barátommal, néha pedig már arra fanyalodtam, hogy más-

el a délutáni, maradék szabadidejüket. A nagyváradi Ady Endre Líceum diákjai – úgy, mint mindig – most is segítségemre voltak, és készséggel válaszoltak a kérdésekre.

úgy érzem, hogy végre kifújhatom egy kicsit magam, és élvezhetem, hogy iskolás vagyok” – fogalmazott a nagyváradi diák. A délutáni program után Csenge hazatér, és nekilát a tanulásnak, majd amikor ezzel végzett, különböző otthoni tevékenységeket végez: van, hogy könyvet vesz a kezébe, gyakran sorozatokat néz, a kutyájával is imád foglalkozni, valamint időnként sportolni is jár. Az adys diáklány véleménye szerint

„Nem nevezném tanulásnak azt a folyamatot, amikor órákig ülsz egy füzet mellett, mert másnapra szóról szóra tudnod kell minden adatot, és azért imádkozol, hogy ne nálad nyíljon ki a napló, ne legyen a tanárnak rossz kedve, vagy úgy álljanak a csillagok, hogy az neked ne kedvezzen.”

• Kurucz Csenge

napra megoldjam előre a házi feladatot, ezzel szabadabbá téve a délutánomat. Az érdekes információkra és a leckétől teljesen eltérő megjegyzésekre persze mindig felkaptam a fejem, de a száraz tananyag átadása sosem tudta lekötöni a figyelmem, így délután ismét vehettem elő a könyvet, és újraértelmezhettem az aznap elmondottakat. Tudom, hogy nem példaértékű az effajta magatartás, illetve csak a saját életemet nehezítettem meg, sok-sok év távlatából pedig természetesen mindent másképp csinálnék, de valahogy ez akkor meg sem fordult a fejemben. A fenti eszmefuttatásból kiindulva született meg az ötlet, hogy ebben a hónapban egy kicsit körbejárjam a mostani diákság szokásait és hozzáállását a tanórai és tanórán kívüli tanuláshoz: főleg arra voltam kíváncsi, hogy mennyit tanulnak az iskolai foglalkozások után, illetve mivel töltik

„Élvezhetem, hogy iskolás vagyok”

Kurucz Csenge 11. osztályos diák elárulta, hogy az iskolai tevékenységek után nagyjából egy órát szokott tanulással tölteni, de ez persze attól is függ, hogy másnapra be van-e tervezve felelés vagy dolgozatírás, esetleg már nagyon érik az a beígért rögtönzés. A tanítási nap végétől Csenge iskolai körökre jár (ilyen például a zabhegyező vagy a vitakör), ha pedig aznap épp nincs ilyen foglalkozás, akkor barátaival egy kávézó felé veszik az irányt, ahol átbeszélnek a napjukat illetve azokat a fontos történeteket, amik az elmúlt időszakban foglalkoztatták őket. „Az iskola utáni pár óra a napom kedvenc része, ilyenkor

• Fekete Tibor

általában hasznosan tölti el a fennmaradt szabadidejét, ugyanakkor sokszor csak a semmittevéshez van kedve, amikor legtöbbször megpróbál relaxálni. Fekete Tibor szintén tizenegyedikbe jár, a napi kötelező 7-8 órás iskolai foglalkozás után egyből hazafelé veszi az irányt, és ha bár fáradtan is, de nekiáll tanulni másnapra.

Több szabadidő kell, hogy jól érezze magát a bőrében

A házi feladatok megírása és a tanulni-való átismétlése átlagosan három órát vesz igénybe, így már este 6 óra is elmúlik, mire mindennek a végére ér. Tibor elmondta, hogy a kevés maradék szabadidejét igyekszik hasznosan eltölteni, és a hobbijának szentelni idejét: a fényké-

pészet mellett a zene is fontos szerepet tölt be az életében, ilyenkor megpróbál minél többet ezzel a két tevékenységgel foglalkozni. A nagyvárad diák azt is elárulta, hogy véleménye szerint egy hasonló korú fiatalnak több szabadidőre lenne szüksége ahhoz, hogy pihenéssel töltsen az idejét, ezzel egy időben pedig jól érezze magát a bőrén. Kovács Csenge végzős diák, aki a kötelező oktatás után igyekszik minél több időt fordítani olyan dolgok tanulására, ame-

a szociális élet is, éppen ezért szabadidejében sokat van együtt a barátaival. Ezenkívül szívesen olvas, ír, sportol vagy filmet néz, de különböző kirándulásokon is nagy előszeretettel vesz részt.

A zene ellazít és kikapcsol

István Zsuzsanna szintén ebben a tanévben fog érettségizni. Lapunk kérdésére elárulta, hogy az iskolai teendők után általában 2-3 órát kell még tanulnia ahhoz, hogy másnap felkészül-

szerint az iskolai nap végeztével átlagosan három órát tanul; vannak olyan periódusok, amikor szinte semmi dolga nincs iskola után, máskor viszont minden összegyűl, és olyankor napestig ül az íróasztala felett. Ilyen esetekben egyáltalán nincs olyasmire ideje, amire amúgy nagy figyelmet fordítana. És hogy mi az, amivel szívesen foglalkozik a nagydiák? „Szeretek a barátaimmal, családommal lenni, fontos számomra a minőségi időtöltés. Emellett szívesen önténteskedem, gyakran veszek részt ifjúsági eseményeken. Hétvégenként koncertekre járok, hét közben pedig néha színházban töltöm az estéimet” – fejtette ki Bernadett. Elárulta lapunknak azt is, hogy imádja a költészetet, emel-

• Kovács Csenge

• István Zsuzsanna

• Veress Bernadett

lyek érdeklik. „Különbséget kell tenni tanulás és tanulás között. Nem nevezném tanulásnak azt a folyamatot, amikor órákig ülsz egy füzet mellett, mert másnapra szóról szóra tudnod kell minden adatot, és azért imádkozol, hogy ne nálad nyíljon ki a napló, ne legyen a tanárnak rossz kedve, vagy úgy álljanak a csillagok, hogy az neked ne kedvezzen” – mondta a végzős. Hozzátette, az effajta „tanulás” ez nem épít, és nem fejleszt, ezért nem is tartja igazán fontosnak és hasznosnak hosszú távon. Csenge elmondása szerint ugyanakkor imád új dolgokat felfedezni, különböző érdekes információkat összegyűjteni és elolvasni, amelyekkel nagyon szívesen foglalkozik órákon át. Az idén érettségiző diák számára emellett nagyon fontos

ten érkezzen a tanórákra. Fennmaradó szabadidejét igyekszik kellemesen eltölteni úgy, hogy az közben hasznos is legyen: éppen ezért sokat olvas, miközben egy kis zenehallgatás is belefér. Állítása szerint egy nagyon fárasztó nap után a zene az, ami teljesen ellazítja és kikapcsolja, éppen ezért az eddigi gitártudása mellett most már zongoraleckéket is vesz. A zenével kapcsolatos foglalkozások mellett Zsuzsanna szívesen jár színházba is, illetve a családjával és a barátaival töltött órák is nagyon fontosak számára. Ilyenkor általában közösen szoktak filmet nézni, illetve a természetbe is együtt járnak. Végezetül Veress Bernadett 11. osztályos diáklány is megosztotta velünk gondolatait a témában. Elmondása

lett rendszeresen olvas és ír. Amikor pedig mindezeket hanyagolja, akkor lehetőségeihez mérten elutazik világot látni, mivel véleménye szerint abból tanulja a legtöbbet az ember. A fenti válaszokból jól látszik, hogy a diákok a számukra megadatott kevéske szabadidejüket igyekeznek úgy eltölteni, hogy az minél pihentetőbb és szórakoztatóbb legyen. Mindeközben meg kell felelni a családi elvárásoknak és a társadalmi normáknak is – ami bár a visszajelzések alapján csakis pozitív töltséggel bír, azért be kell látni, hogy nagyon sokszor csak teher.

SZATMÁRI BENCE

• Alternatíva. A természet megismerését és felfedezését is célozhatja a "házi feladat", és ezt örömmel végzik a gyerekek

Mi kell ahhoz, hogy a házi feladat ne legyen a „kötelező rossz”?

„Azt vallom, hogy olyan házi feladatot lehet, sőt kell is adni, ami valamilyen képességet, kompetenciát fejleszt a gyermekben. Most vegyünk sorra néhányat, mik is lehetnek ezek.

1. Önálló jegyzet készítése

Valahogy meg kell nekik tanítani, hogyan tudják ők maguk kiemelni egy szövegből a lényegét, és saját maguknak használható jegyzetet készíteni. Mert sajnos azt nem tudnak. Nagyon nem. Az iskolában ugyanis legtöbbször a tanárok által készítenek egyféle jegyzetet, amit csak le kell írni a tábláról. Aztán amikor meg otthon kellene jegyzetet csinálni, akkor sok esetben csak kimásolják a tankönyv mondatait. Annak aztán végképp semmi értelme.

2. Projekt

Ez az a házi feladat, aminek van értelme, hasznos, és még élvezetes is tud lenni. Itt olyan feladatokra gondolok, amelyeket viszonylag hosszabb idő alatt, saját kutatómunkát végezve tudnak a gyerekek elvégezni. Ilyen nálam például a saját családfa vagy az iskolatörténet kutatása, interjúk készítése, oktatóvideók forgatása, reklámfilm

gyártása, képregény rajzolása, stb. Ezek mind-mind olyan dolgok, amelyekkel van munka, de a diákok belevihetik a kreativitásukat, a saját egyéniségüket is. Fontos, hogy ne adjunk nagyon konkrét feladatokat, utasításokat, hagyjuk meg a diákok döntési szabadságát. Határozzuk meg a korszakot, de azon belül ők választhassák ki a témát és a feldolgozás módszerét. Közösén, együtt tűzzük ki a határidőket, így sokkal motiváltabbak lesznek a diákok, és jóval lelkesebben fogják elvégezni a feladatot.

3. Saját előadás, egy egész óra megtartása

Megadhatunk a diákoknak különböző témákat, melyekből ők maguk választják ki, melyik áll hozzájuk a legközelebb, melyiket tudják ők maguk feldolgozni, és a saját képükre formálva előadni. Sok témánál felvetem, hogy „lenne ez és ez a kis téma, vállalja-e valaki, hogy előadást készít belőle a többieknek?” Mindig akad rá önként jelentkező, aki megcsinálja. Emellett pedig bizonyos anyagrészeket fel szoktam osztani közöttük, olyankor ők a tanárok, ők tanítják meg a többieknek az adott témát. Ők dönthetik el a módszert, a metodikát: lehet a prezentációtól a játékig bármi. Ezzel kicsit belelátunk abba, hogy mennyi

munkával is jár tanárnak lenni, megtartani egy tanórát. Az első zavarodottságot és izgalmat legyűrve ezt is nagyon szokták élvezni.

3+1. A tanulás

Bizony a tanulás is házi feladat. Ez az, amire soha nem gondolnak sem a diákok, sem pedig a szülők. Hisz így vannak szocializálva: „a házi az egy olyan írásbeli, amit otthon meg kell csinálni”. És ha megkérdezem a gyerekeket, hogy van-e a házi feladat, akkor nagyon sokszor az a válasz, hogy nincs. Mert írásbeli valóban nincs. Viszont a tanulás is házi feladat. Sajnos bármennyire is nem szeretnék, ez elkerülhetetlen. Nagyon kérem a kollégákat, hogy gondolják át: ők gyerekként élveznék-e azt, amit feladnak. Ha erre őszintén „nem” a válasz, akkor újra kell gondolni az egész kérdéskört. Mert a házi is lehet élmény! Egy vesszőparipámmal zárnam az írásomat: könyörgök, a szünetekre soha senki semmilyen körülmények között ne adjon házit! Az a diákoknak is szünet, hagyjuk őket legalább olyankor pihenni! Köszönöm!” (Balatoni József magyarországi médiaszemélyiség, történelemtanár, író véleménye a Wmn.hu-n olvasható)

Kulturális „terítéken” a Fehér Holló román–magyar küldőkönyvtár

Bemutatták a Fehér Holló Médiaklub Egyesület tulajdonában levő, mintegy 800 könyvből álló magyar–román–magyar fordításkötet-gyűjteményt november 17-én a kincses városban. A folyamatosan bővülő, teljességre törő gyűjteményből kialakított kis könyvtárban tartott ünnepi felmérésen és beszélgetésen kolozsvári és Hargita megyei román és magyar tanárok, könyvtárosok és fordítók vettek részt. A meghívottak szerint a küldőkönyvtár ötlete egyedi, hiszen ez az egyedüli létesítmény, amely arra szakosodott, hogy magyar–román–magyar fordításköteteket gyűjtsön össze Romániából és Magyarországról. Újdonságként emelték ki, hogy a polcokon olyan neves írók – Liviu Rebreanu, Ioan Slavici, Jókai Mór vagy Móricz Zsigmond – műveit csoportosították, akik számos magyar vagy román nyelvű fordítással rendelkeznek.

Maria Sturzu, a csíkszeredai Márton Áron Liceum tanára a projekt kiterjesztését javasolta a diákok és könyvkedvelő tanárok irányába annak érdekében, hogy ők is népszerűsítsék a román–magyar keresztolvasást. Tomonicska Ingrid, a csíkszeredai Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem adjunktusa felhívta a figyelmet a könyvek csoportosításának fontosságára. Ezáltal a kezdeményezők lehetőséget nyújtanak a társadalomnak arra, hogy olyan példányokkal egészítsék ki a gyűjteményt, melyekről léteznek információk, de a kötetek nem találhatók meg a könyvtárakban. Az egyetem munkatársa értékelte azt a gyűjteményt, amelyben kortárs román írók magyarra fordított művei szerepelnek, például Gabriela Adameşteanu (*Találkozás*), Norman Manea (*Odú*), Mircea Cărtărescu (*Miért szeretjük a nőket?*), Doina Rusti (*Lizoanca*), Dan Lungu (*Tyúkok a mennyben*) munkája.

Bedő Erzsébet Melinda, a csíkszeredai Kájoni János Megyei Könyvtár osztályvezetője az együttműködés lehetőségét hangsúlyozta az általa képviselt intézmény és a Fehér Holló Médiaklub Egyesület között, főként a fiatal fordítók népszerűsítésére való összpontosítást

• Küldőkönyvtár. A román és magyar kultúra kölcsönös megismerését szolgálja a Fehér Holló Médiaklub Egyesület rendhagyó kezdeményezése

emelte ki. A könyvtár képviselője arról is beszámolt, hogy a fordítókat ismerető eseménysorozat következő állomása Csíkszereda lesz, ahová Rostás-Péter István újságíró, fordítót hívták meg.

Szabó Csaba újságíró, az egyesület vezetője, a kezdeményezés ötletgazdája megköszönte a szakemberek hozzászólásait, és elmondta, ezelőtt egy évvel nem gondolta, hogy a küldőkönyvtár a kulturális beszélgetések fontos témájává válik. A „fehér hollók” a romániai és magyarországi könyvtárosok és egyetemi hallgatók segítségét kérik a könyvek osztályozásában. A könyvtár hamarosan Mircea Eliade, Gabriela Adameşteanu, Mircea Cărtărescu, Gellu Naum, Ioana Pârvolescu, Ileana Vulpescu műveinek fordításával bővül. A kolozsvári bemutató a román diákoknak a magyar irodalomból merítkező pódiumműsorával ért véget. Az Octavian Goga Általános Iskola előcsarnokában Arany János és József Attila románra fordított művei hangzottak el.

A Fehér Holló Médiaklub Egyesület tavaly novemberben nyitotta meg Kolozsváron a románra fordított magyar szépirodalmat népszerűsítő küldőkönyvtárat a két kultúra

kölcsönös megismertetése céljából. A románok és magyarok közti kapcsolatok javítását elősegíteni hivatott, a párbeszédet szorgalmazó szervezet fontosnak tartja, hogy a kultúra szerves részét képező irodalmat tegye egymás számára elérhetővé. Ezeket a műveket olyan olvasóknak küldik el, akik érdeklődnek a román–magyar megbékélés iránt. A könyv az olvasónál marad magyar könyvjelzőként a román polcokon, az egyesület cserében elvárja, hogy a román olvasók 20 soros recenziót küldjenek a műről a www.corbiialbi.ro portál Kalamáris (Călimara) irodalmi rovatába. Az egyesület felajánlásokból szerzi a kiadványokat, a polcokat úgymond bérbe adják, amelyeket külföldi intézmények és helyi érdeklődők fogadhatnak örökbe. A szervezetet 2014 őszén indították, mivel egyértelmű volt, hogy az érdeklődő románságnak szüksége van információkra a magyarokról, ők pedig örömmel vállalják a feladatot, és sokat dolgoznak azon, hogy közelítsék egymáshoz a két kultúrát.

BEDE LAURA

A zsonglörködés mint mozgás- és élményalapú fejlesztési módszer

Neurológiai alapú teljesítményzavarral rendelkező gyermekekkel dolgozom. Ők a diszlexiás, diszkalkuliás, diszgráfias, illetve figyelemzavaros és hiperaktív gyermekek. Feladatom és célom, hogy ebben, a számukra sokszor nem megfelelő oktatási rendszerben sikerélményt biztosítsak: iskolai keretek között fejlesztő környezet megteremtésével, egyénre szabott kihívásokkal, minden gyermeknél a sajátos reakció- és látásmódra fókuszálva.

Egyre kevesebbet mozognak a gyerekek

Már nagyon sokan bemutatták, igazolták e zavarok hátterében álló okokat. Ma már ott tartunk, hogy nem is kell kutatást végezni ahhoz, hogy megtudjuk, miért működik egyre több gyerek másképp az iskolában. A szülőkkel való beszélgetésekből visszajelzést, visszaigazolást kapok arra vonatkozóan, hogy megváltozott az információfeldolgozás módja, a kulturális környezet folyamatosan, szinte hónapról hónapra változik, a technika rohamos fejlődésével az idegrendszer másképp működik, mint pár évtizeddel ezelőtt. Ezt a tényt az oktatási rendszer figyelmen kívül hagyja, nem fektet megfelelő mértékben hangsúlyt rá. A változás hátterében általában a technológia fejlődésének, a modern kor vívmányainak negatív következményei említhetők – ezen belül azok a cselekvések, amelyek miatt egyre kevesebb a gyermekek mozgásos tevékenysége. A vizuális tapasztalatok túlsúlyba kerülnek a mozgásos-észleléses tapasztalatokkal szemben. A mozgáshiány miatt a gyerekek esetében a szenzomotoros rendszer lassabban fejlődik és gyengébben működik. Megbomlik az egyensúlyrendszer, így az információfeldolgozás, a figyelem, a koncentráció is bizonytalanabbá válik.

Meggyőződésem, hogy a fejlesztő munka sikerességét a mozgáson keresztül érhetjük el. Mivel heti egy-két óra fejlesztő foglalkozás nagyon minimális, olyan fejlesztő tevékenység után érdeklődtem, amely mozgásalapú, élményszerű, és az iskolai kereteken kívül

• Iskolai kereteken kívül végezhető, sok tekintetben nagyon hasznos a zsonglörködés

is végezhető, mellesleg nem terhelő anyagi szempontból sem.

Már Krisztus előtt gyakorolták a zsonglörködést

E háttérinformációkkal, tényekkel számolva több olyan játékos módszert, eszközt is megismerhettem, amelyek nagyszerűen alkalmazhatóak és adaptálhatóak a fejlesztésben, rendszeres használattal transzferhatásuk is van. Ezek közül kiemelem a zsonglörködést, ami a rengeteg eszköz közül csupán labda és a tányér segítségével is elvégezhető. Egymásra épülő mozgáselemek elsajátítására fókuszáltam, ebben nagy segítségemre volt dr. Gyarmathy Éva klinikai szakpszichológus, akitől a

zsonglörködés alapjait megtanulhattam, illetve betekintést nyerhettem a módszer elméleti vonatkozásaiba előadásai és publikációi által. Általában a cirkuszi bohóccal asszociáljuk ezt a tevékenységet. Ha utánanéznünk, nem egy új keletű gyakorlatról van szó, hiszen az egyik legkorábbi feljegyzés az ókori Egyiptomból való, egy sír faláról, amely Kr. e. 1994 és 1781 körülre datálható. Kínai, ír, zsidó, görög írással bizonyítják, hogy a zsonglörködés Krisztus előtti korszakokra is visszavezethető. Ismert tény, hogy a római idők alatt már elterjedt volt, és az előadóművészeket latinul jocolatoreseknek nevezték, a francia jongleurs-ból pedig meg-

született a világszerte elterjedt zsonglör elnevezés.

Központi szereplő az agy

Ahhoz, hogy megértsük, miért hatékony ez a módszer, eszköz, fontosnak tartom nagyon röviden vázolni azokat a folyamatokat, amelyek működése nélkül elképzelhetetlen a tanulás, a fejlődés. A központi szereplő ebben a folyamatban az agy, pontosabban a két agyfélteke. A környezetből érkező ingereket a jobb és a bal agyfélteke különböző módon dolgozza fel. A bal agyféltekéhez a beszéd, írás, olvasás, számolás, elemzés tartozik, és az egymásutánosság elve érvényesül. A jobb agyfélteke az információkat egyidejűleg dolgozza fel – vizualitás, téri képességek, zene értése és élvezete, képzelet, érzelmek, humor – és egészként percipálja. A kétféle feldolgozás tökéletes együttműködése szük-

„A zsonglörködés alatt a karok váltott mozgása épp a két agyfélteke együttműködését erősíti. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a két kezünkben levő egy-egy labdát nem egyszerre dobjuk fel. A kezdeti gyakorlásnál bármit lehet dobálni, ami gömbölyű, és nem túl nehéz, belefér egy gyermekkézbe.”

séges a sikeres tevékenységhez. Ez a kéréses testen, a két agyféltekét összekötő területen keresztül történik. Ahhoz, hogy ezt a működést megfelelő szinten tartsuk, szükséges minél korábbi életkorban az észlelés és a mozgás élményeinek összekapcsolása, azaz a szenzomotoros integráció: hintázás, forgás, gurulás, bukfenc stb. által. Ezekre a valódi mozgásokra nemcsak kisgyermekkorban van szükség, mivel az idegrendszer egész életen át igényli ezeket.

A zsonglörködés alatt a karok váltott mozgása épp a két agyfélteke együttműködését erősíti. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a két kezünkben levő egy-egy labdát nem egyszerre dobjuk fel. A kezdeti gyakorlásnál bármit lehet

• Az idegrendszeri tréning pozitívan befolyásolja az iskolai feladatok sikeres elvégzését

dobálni, ami gömbölyű, és nem túl nehéz, belefér egy gyermekkézbe. Én a gyakorlásra a lufis változatot használok. A labda elkészítéséhez jó minőségű lufira (3 darab), töltőanyagra (kb. 60-65 gramm liszt vagy rizs vagy búza.). Első lépésben egy labdával gyakorlunk: tenyérrel felfele tartjuk, a másik kezünkkel felkészülünk a fogadásra. Feldobjuk a labdát a levegőbe, és a másik kézzel elkapjuk. Fontos, hogy a fogadóoldalon ne emeljük fel a kezünk, nem kell a labda után kapni, csak hagyni, hogy beleessen a tenyérbe. Dobás közben az alkar dolgozik, a felkar végig a test mellett marad.

Fejlődik a mozgásirányítás, a ritmusérzék

Második lépésben mindkét kézben labda van – amikor az egyiket a kb. szemmagasságig feldobtuk és a pályája csúcsához ér, indítjuk a másik labdát, majd a két labda helyet cserélve esik vissza a kezekbe. Ha ezt már jól begyakoroltuk, léphet be a harmadik labda is a játékba. Így leírva bonyolultnak tűnhet, a világhálón rengeteg oktatóvideó található, amely megkönnyíti a megértést és elsajátítást. Az egymásra épülő feladatok rendszeres gyakorlásával a

szenzomotoros rendszer integrációja, a vizuális feldolgozás, a mozgásirányítás, a ritmusérzék, a figyelem irányítása fejlődik. A zsonglörlabdák vagy tányérok használatával egyszerűen az a cél, hogy a mozgást és észlelést összehangoljuk, és hogy ezáltal megteremtődjék az úgynevezett neurológiai harmonizáció.

Ez a fajta idegrendszeri tréning folyamatos edzésben tart, és olyan agyi folyamatokra erősít rá, amelyek befolyásolják a különböző iskolai feladatok sikeres elvégzését.

Azok a gyermekek, akik részt vesznek a tevékenységeimen, rendszeresen gyakorolják a zsonglörködést a tevékenység lezárásaként. Sok gyereknek nehéz a váltott kézzel és a nem domináns kézzel való dobás – de sok gyakorlattal nagyon szépen kialakul az egyensúly. Nagy eredmény lenne, ha ez a fajta tevékenység beépülne az iskolai tevékenységek közé, és a családokban is gyakorolnák, hiszen a többi mozgásos játék mellett gazdagítaná a gyermekek és felnőttek szabadidős programját.

NAGY SZILÁRD
gyógypedagógus,
Kolozsvár

A szabadidő ártalmasságáról

Szabadidejében az ember pihen. Szabadidejében az ember szórakozik. Szabadidejében az ember megnézi a pí szám negyedik tizedesjegyét a Wikipédián, hogy jól emlékezett-e. Szabadidejében az ember fára mászik, öltönyben, nyakkendőben ugrik a medencébe, szabadidejében az ember berúg. Szabadidejében az ember makrélát süt fokhagymás olajban, leviszi a

Szabadidejében az ember többnyire nem csinálja meg azokat a dolgokat, amiket a szabadidejére tervezett. Például nem vagy csak nagyon ritkán megy el ejtőernyőzni. Nem úszik ketrec nélkül a félelmetes nagy fehérrel. Nem mustrál Renoir- és Monet-vásznak az Ermitázsban, és nem spektál lóversenyt krémszínű zakóban, miután minden pénzét feltette egy almásderes kancára.

színpadias mozdulatokkal a földre lögyöbölje az egésztestet. Nem veszi át a politikai hatalmat katonai puccs révén, és nem vet ki különadót a farsangi időszakban értékesített ruházati kiegészítőkre.

Szabadidejében az ember egyedül marad önmagával. Jó alkalom ez arra, hogy rendbe tegye a gondolatait, szembenézzen a félelmeivel, és túltegye magát a kudarcain. Szabadidejében az ember pánikbeteg. Szorongásait nem feltétlenül a legjobb módszerekkel és anyagokkal kezeli. Eljut vagy nem jut el a felismerésig, hogy arcának asszimmetriája a természet művészi hajlamának megnyilatkozása csupán, és mint ilyen, köszönőviszonyban sincs a hétköznapi fogalmakkal, mint: szép vagy csúnya. Szabadidejében az ember azt latolgatja, vajon mi állhat egyik vagy másik híres természeti katasztrófa hátterében, bár készségesen elismeri, hogy nem ez áll az érdeklődése homlokterében. Szabadidejében az ember a hegyekbe, a tengerre vágyik, mindig messzire onnan, ahol épp van. Szabadidejében az ember istennel beszélget arról, hogy nincs isten, vagy ha van, végtelenül gonosz vagy végtelenül érzéketlen.

Ilyeneket gondoltam a szabadidőről diákkoromban, amikor szabadidőmben a házi feladatokat oldottam, és a házi olvasmányokat olvastam. Ha felnővök nekem is lesz szabadidőm, gondoltam akkor. A szabadidőmben szabad leszek, gondoltam akkor. A szabadság felelősség, gondolom most. Ennél még a kommunizmusban is jobb volt, gondolják az ostobák, és nekem ökölbe szorul ettől a kezem.

Szabadidejében az ember hangosan kritizálja Richard Clayderman úgynevezett „művészetét” ismerőseinek a buszon, vigyázva arra, hogy hanghordozása ne áruljon el a szükségesnél több indulatot. Szabadidejében az ember a gyerekkorába vágyik vissza, ahonnan a felnőttkorába vágyott. A hegyekbe vagy a tengerre. Sosem oda, ahol van. És közben elhull a virág, eliramlik az élet. A hegyekben havazik, a távoli tengerpartokon pedig aranyárányban süt a nap. Kedd van.

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

• FARKAS ILONA JANKA, 10. OSZTÁLYOS

• „Szabadidejében az ember acélos tekintettel tekint a jövőbe. (...) Nem ugratja lovát, mint Rózsa Sándor. (Menj már, Ráró, nézd meg, nem vagyok-e a keresztútnál! – Rózsa Sándor a lovát ugratja.)”

szemetet, felhossa a postát, tévét néz, fekszik hanyatt a kanapén, elolvassa az újságot, újranezi a *Harcosok klubját*. Szabadidejében az ember acélos tekintettel tekint a jövőbe. Szabadidejében az ember történelmi regényeket olvas, és elmereng az emberi ostobaság örökkévalóságán. Szabadidejében az embernek ilyen-olyan nők járnak a fejében. Nagy szánkót húz ő a hóban. Belefeledkezik valamibe, egészen átadja magát annak, amit csinál, és távolról, ijesztően messziről néz vissza arra, aki megzavarja.

Nem lő rá a tükörképére ezüstszerű, kilenc milliméteres Smith & Wesson revolverrel. Ha rá is lő, csakis este tíz után teszi, de többnyire nem lő rá. Nem adja ki magát filmproducernek, hogy bejusson egy VIP-partira, ahol olyan kőgazdag hírességek szórakoznak, akiknél még az ezüst étkészlet is aranyból van otthon. Pápai vizeken nem kalózkodik. Nem ugratja lovát, mint Rózsa Sándor. (Menj már, Ráró, nézd meg, nem vagyok-e a keresztútnál! – Rózsa Sándor a lovát ugratja.) Nem bont fel egy palack hatvankét éves Cabernet Sauvignont, hogy

Mégsem változik az érettségi és a képességvizsga

Nem változik ebben a tanévben az érettségi és az országos felmérő vizsga menete és a vizsgáztatás módja, a diákok a tavalyival azonos körülmények között vizsgáznak – jelentette be Rovana Plumb ügyvivő oktatási miniszter a diákok, tanárok és szülők képviselőivel folytatott megbeszélés után. Az oktatási tárca a bejelentést követő két napon meg gondolta magát, és letett arról a tervéről, hogy 2019-től rácszesztet vezessen be az érettségin és a képességvizsgán. „Meccs közben nem lehet a játékszabályokon változtatni, ezért ebben az iskolai évben nem módosul az érettségi vizsgatételek formája. Az idén végző 181 ezer nyolcadikos és 154 ezer tizenkettedikes tanuló a tavalyival azonos körülmények között vizsgázik” – szögezte le az ügyvivő miniszter. Elmondta: feltöltik a minisztérium honlapjára a tételmintákat, hogy a tanároknak és diákoknak legyen idejük felkészülni a vizsgára. Ezeket a www.subiecte.edu.ro honlapon lehet tanulmányozni.

Az egyeztetésen egyébként az érintettek mellett érveltek, egy évvel el kell halasztani a módosítások bevezetését, hogy legyen idő felkészíteni a diákokat. A román nyelv és irodalom szakos tanárok egy része a rácszesztet bevezetése ellen foglalt állást. Petru Apostoia, az Országos Diák tanács elnöke a találkozó után úgy vélekedett, a szaktárca a lépéssel csak mesterségesen szeretne volna javítani az évek óta kritikán aluli érettségi eredményeket. Hiszen rácszesztet esetén könnyebben lemásolhatók egymástól a válaszok, mintha érvelni, elemezni kellene.

Az oktatási minisztérium hatáskörében működő Országos Felmérő- és Vizsgáztatóközpont (CNEE) november elején jelentette be, hogy 2019-től úgy módosítja a vizsgarendszert, hogy a román- és matematikátételek 40 százalékát tesztkérdések teszik majd ki a nyolcadikosok képességvizsgáján és az érettségin. A szaktárca honlapján közlé is tették a tételmintákat, de pár óra múlva eltávolították, azzal indokolva, hogy előbb a szülőkkel, a diákokkal és a pedagógusokkal is egyeztetni fognak.

Negyedjére is oktatási miniszter lett Ecaterina Andronescu

Ecaterina Andronescut nevesítette oktatási miniszternek a Szociáldemokrata Párt (PSD) állandó bizottsága. Az oktatási miniszteri bársonyszék azután üresedett meg, hogy Valentin Popa tárca vezető szeptember végén belebukott a kisebbségi elemi iskolások románnyelv- oktatásával kapcsolatos botrányba. A kormány Popa kezdeményezésére tíz nappal a tanévkezdés előtt megvonta a kisebbségi iskolák tanítóitól a román nyelv és irodalom oktatásának jogát. Ezt megelőzően júliusban az oktatási tárca arról is rendelkezett, hogy a magyar tanítók nem kaphatnak túlóradíjat a románnyelv-órákért. Utólag a kormány mindkét rendeletet visszavonta.

Kisebbségi létszámmal is létesülhetnek kisebbségi osztályok

Első házként elfogadta a képviselőház azt a törvénytervezetet, amelynek értelmében a megszabott minimális létszámnál kevesebb tanulóval is lehet kisebbségi tannyelvű osztályokat létrehozni azokon a településeken, ahol erre igény van, közölte az Agerpres. A tervezetet azt követően szövegezték meg, hogy Klaus Johannis államfő kérte a tanügyi törvényt módosító egyik jogszabály újbóli megfontolását, arra hivatkozva, hogy az bevezet egy új fogalmat, a „nyelvi kisebbség” terminust, ennek jelentését azonban sem az eredeti törvény, sem a kihirdetésre küldött jogszabály nem határozta meg. Az államfő ezért javasolta a nyelvi kisebbség fogalmának pontos definícióját. A kérdésben a szenátus szavaz döntő fórumként.

Elutasította az új magyar iskola létrehozását a váradai városvezetés

Elutasította egy újabb, önálló magyar iskola létrehozását a nagyváradi városvezetés. Az RMDSZ és a történelmi egyházak előljárói által kért tanintézet ügye nem is jutott el a tanácsig, Ilie Bolojan polgármester és a városháza gazdasági igazgatója, Eduard Florea visszadobta azt. Holott a szövetség előbb augusztusban, majd szeptemberben kérte, hogy négy lakótelepi iskola magyar tagozatából – melyekben ös-

zesen 600 gyerek tanul – Luxemburgi Zsigmond néven önálló magyar iskolát hozzanak létre. Cseke Attila megyei RMDSZ-elnök, szenátor és Szabó Ödön ügyvezető elnök, parlamenti képviselő azzal indokolta az új tanintézet szükségességét, hogy a lakónegyedekben található román iskolákban nincsenek biztonságban a magyar osztályok és az egyre csökkenő gyereklétszám miatt fennáll a veszély, hogy megszűntetik ezeket. Az RMDSZ terve szerint a Dimitrie Cantemir-, Nicolae Bălcescu-, Lucretia Suciu- és Ioan Slavici-iskolák magyar tagozatai a helyükön maradtak volna, de jogilag egy új magyar iskolához tartoztak volna. A városvezetés november 6-ai válaszában elutasította ezt. Ilie Bolojan polgármester azt állította, hogy mind a négy tanintézet vezetőtanácsának kikérte a véleményét és egyik sem értett egyet az RMDSZ javaslatával. A városvezetés válaszában azt is kifejtette: döntésével „elejét veti a szegregációnak és diszkriminációnak”. Bolojanék az RMDSZ azon kérését is visszautasították, hogy a Iosif Vulcan Pedagógiai Líceum magyar tagozatát az Ady Endre Gimnáziumba költöztessék.

Hiába a speciális tanterv, gyengék románból a háromszéki diákok

Jelentős a különbség a háromszéki román és magyar ötödik osztályos diákok teljesítménye között, derült ki a tanfelügyelőség által szervezett szintfelmérőn. Bár a tételeket számukra a sajátos tanterv alapján állították össze, a magyar tagozatos diákok sokkal rosszabbul teljesítettek románból, mint román társaik.

Kiss Imre főtanfelügyelő szerint egy pontos helyzetképre voltak kíváncsiak. Ezért román nyelv és irodalomból a két tagozatnak külön tételsort állítottak össze a tanterv alapján, hiszen az ötödikes magyar diákok már előkészítőtől sajátos program alapján tanulják az állam nyelvét. Ennek ellenére sokkal gyengébb eredményeket értek el, mint román társaik. A magyar tagozaton románból a 196 diák mindössze 10 és 29 közötti pontszámot kapott a legtöbb 100-ból, míg a román tagozaton csak tíz gyerek teljesített ilyen gyengén. A magyar ötödikesek közül

csupán egyetlen diák kapott 97 pontot a romándolgozatra. Kiss Imre szerint a magyar gyerekeknek nagyon szegényes a szókincsük, ezért azt javasolják a szülőknek, ösztönözzék a gyerekeiket, hogy olvassanak román nyelvű könyveket, folyóiratokat, nézzenek román vagy román feliratos filmeket, rajzfilmeket.

A három tantárgyból megírt felmérők eredményei arra is rávilágítottak, hogy a vidéki tanintézetekben gyengébben teljesítenek a diákok. Kiss Imre hangsúlyozta, hátránnyal indulnak azok a vidéki gyerekek, akik kénytelenek összevont osztályokban tanulni, hiszen a pedagógus párhuzamosan több évfolyammal foglalkozik. A főtanfelügyelő szerint sok esetben a gyerekek javát szolgálná, ha bevinnék őket a községi központba, ahol önálló osztályban tanulhatnának.

Nincs magyar tanintézet a száz legjobb romániai iskola között

Egyetlen magyar tanintézet sem került be a romániai középiskolákat rangsoroló lista első száz helyezettje közé. Az Admitereliceu.ro oldalon közzétett 2018-as rangsor készítésekor 1200 tanintézetet vizsgáltak, összeállításakor az idei vizsgákon szerzett jegyeket és tanulmányi eredményeket vették figyelembe, a diákok felvételi átlaga 40, érettségi átlaga 30, a sikeresen érettségizettek aránya 20, míg a különböző tantárgyversenyeken, olimpiákon szerzett eredmények 10 százalékban számítottak.

A magyar iskolák közül a legelkelőbb helyezést a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium érte el, mely a 105. helyen szerepel 8,13-as átlagával. A kincses városi elitiskola esetén a felvételi átlag 8,86, az érettségi átlag 8,03 volt, és a megméretkezők 98,11 százalékának sikerült a nagykorúsítási vizsgája. Az unitárius iskola a Kolozs megyei tanintézetek között a 9. helyen áll.

Maros megyében a Bolyai Farkas Gimnázium 3. helyen szerepel, országosan a 144. a sorban 7,88-as osztályzatával. Kovászna megyében a Székely Mikó Kollégium viszi el a pálmát és az országos lista 137. helyét, míg Hargita megyében a Márton Áron Gimnázium a nyerő, országos szinten a 147.

helyezett. Biharban a kétnyelvű nagyváradi Mihai Eminescu Gimnázium (5., illetve 171. hely), Szatmárban pedig a szatmárnémeti Kölcsey Ferenc Gimnázium (6., 298.) vezet.

Valamennyi belvárosi iskolát kiszolgáltatnának a kolozsvári iskolabuszok

Valamennyi központbeli tanintézet diákjait kiszolgáltatnák a Kolozsváron szeptemberben beüzemelt iskolabuszok, jelentette be a novemberi tanácsülésen Emil Boc polgármester. Az előljáró szerint az tanévkezdéssel elindított program sikeresnek bizonyult, így márciustól kiterjesztenék. Ehhez tíz új autóbust vásárol az önkormányzat, illetve a helyi rendőrség is meghirdet állásokat, hogy legyen, aki a gyerekeket felvigyazza. A kezdeti 45 napos próbaidő után november elsejétől újabb öt belvárosi iskola előtt állnak meg a diákokat szállító autóbuszok. Ezek egyike a Farkas utcai Báthory István Elméleti Liceum, de a George Coșbuc-, Gheorghe Șincai-, Emil Racoviță-gimnáziumok, illetve az ortodox teológiai szeminárium elé is leparkol az iskolabusz.

A Romániában elsőként Kolozsváron bevezetett iskolabuszok szeptember 11-étől öt útvonalon szállítják az elemistákat az Avram Iancu és a Nicolae Bălcescu tanintézetekbe. Az első héten több mint 1500 gyerek és szülő vette igénybe a közszállítási járműveket, de utána bevezették, hogy csak a diákok és pedagógusaik utazhatnak velük. Emil Boc szerint iskolakezdés óta több mint tízezer diák szállt fel rájuk. Az iskolabuszokkal a város önkormányzata a belvárosi gégekocsiforgalom csökkentését célozza meg, azt remélve, hogy ha csemetéik busszal mennek, a szülők sem hajtanak be autóval a városközpontba. A Báthory-gimnáziumnak a programba való bevonása a Farkas utca felújításával is kapcsolatban állhat, ahol a jövőben szintén csökkentenék a gégekocsiforgalmat.

Magyar óvodát építenek Dicsőszentmártonban

A rendszerváltás utáni első magyar óvoda és bölcsőde alapkövét rakták le Dicsőszentmártonban. Ha elkészül a magyar kormánytámogatással épülő létesítmény, az összes magyar óvo-

dai csoport ideköltözik, mely jelenleg a város területén, szétszórta működik. Az új óvoda a magyar kormány Kárpát-medencei óvodafejlesztési programja keretében épül. Ennek keretében Erdélyben a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) 197 óvodai játszótér telepítését, 14 óvoda felújítását, valamint 5 új óvoda építését vállalta.

Közel százezer gyereket hagytak hátra a külföldön munkát vállalók

A százezret közelíti Romániában azoknak a gyerekeknek a száma, akiknek egyik vagy mindkét szülője külföldön dolgozik; többségüknek érzelmi és viselkedési rendellenességek figyelhetők meg – írta csütörtökön a *Hotnews.ro* hírportál a statisztikai intézet átfogó tanulmányát ismertetve.

2017 végén 77 471 olyan kiskorút tartottak nyilván Romániában, akiknek egyik szülője és 17 425-öt, akinek mindkét szülője külföldre távozott. Tanáraik szerint gyakran hiányoznak, iskolai teljesítményük, érdeklődésük csökken, kommunikációs és érzelmi zavarokkal küzdenek, könnyen apátiába esnek, vagy éppenséggel hiperaktivitással, szóbeli és fizikai erőszakkal próbálják felhívni magukra a figyelmet. A legtöbb hátrahagyott gyerek (több mint 31 ezer) Moldvában él. A legkisebb arány a fővárosban és az ország nyugati régiójában figyelhető meg, ahol az ország lakosságának 20 százaléka, de a hátrahagyott gyerekek alig két százaléka él.

A statisztikai intézet szerint a vendégmunkások által hátrahagyott gyerekek alig több mint 40 százaléka részesül egyéni vagy csoportos tanácsadásban. Több mint háromnegyedük anyjuk, tíz százalékukat apjuk neveli egyedül, öt százalékukat nagyszülők vagy más családtagok gondjaira bízta a külföldre távozott szülők. A statisztikai kimutatás szerint tavaly csaknem 220 ezer román állampolgár költözött egy évnél hosszabb időszakra külföldre. A legtöbben Nagy Britanniában (23 százalék), Olaszországban (20 százalék) és Spanyolországban (13 százalék) telepedtek le.

P. M.